

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
NÁZOV FAKULTY

1129875

SVETOVÁ BANKA – ÚLOHY A POSTAVENIE
V SVETOVEJ EKONOMIKE

2011

Michaela Červeňáková

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA V NITRE
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

SVETOVÁ BANKA – ÚLOHY A POSTAVENIE
V SVETOVEJ EKONOMIKE

BAKALÁRSKA PRÁCA

Študijný program:	Manažment podniku
Študijný odbor:	6284700 Ekonomika a manažment podniku
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiky
Vedúci bakalárskej práce:	Doc. Ing. Iveta Zentková, CSc.
Konzultant bakalárskej práce:	Ing. Eva Cvengrošová

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Michaela Červeňáková vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Svetová banka – úlohy a postavenie v svetovej ekonomike“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre

Červeňáková Michaela

Pod'akovanie

Dovoľujem si touto cestou poďakovať vedúcej bakalárskej práce Doc. Ing. Ivete Zentkovej, CSc. a kozultantke Ing. Eve Cvengrošovej za všestrannú metodickú pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovávaní bakalárskej práce.

Abstrakt

Svetová banka patrí medzi významné medzinárodné organizácie a svojimi aktivitami pomáha rozvojovým krajinám pri znižovaní chudoby a zlepšovaní životnej úrovne.

Bakalárska práca sa zaoberá úlohami a postavením Svetovej banky v svetovej ekonomike. Hlavným cieľom práce je zhodnotiť a posúdiť fungovanie a dopad pomoci Svetovej banky vybraných regiónov Sub-Saharskej Afriky, Latinskej Ameriky a Karibiku, Európy a Strednej Ázie a tiež Slovenskej republiky.

Prvá hlavná kapitola poskytuje informácie o súčasnom stave riešenej problematiky doma aj v zahraničí. V rámci nej sa venujeme základnej charakteristike a postaveniu Svetovej banky a informujeme o Skupine Svetovej banky a ich úlohách. Opisujeme vznik a organizačnú štruktúru Svetovej banky, ciele a hlavné aktivity Svetovej banky, ktoré predstavujú predovšetkým poskytovanie úverov rozvojovým krajinám. V rámci Skupiny Svetovej banky opisujeme jednotlivé inštitúcie a ich úlohy pri poskytovaní pomoci.

Druhá hlavná kapitola poskytuje prehľad o výsledkoch vlastnej práce. Poskytneme informácie o aktuálnom kapitále a rozhodovacom mechanizme Svetovej banky, tiež rozanalyzujeme a zhodnotíme konkrétnu pomoc Svetovej banky vybraných krajín a poskytneme stručný pohľad na činnosť a prínosy Svetovej banky realizované v Slovenskej republike. V rámci analýzy pomoci vybraných krajín porovnávame poskytnuté úvery do jednotlivých oblastí, sektorov danej krajiny. Zhodnotíme, v akej výške boli poskytnuté a ako ovplyvnili vývoj HDP na obyvateľa v danej krajine za analyzované obdobie.

Kľúčové slová: svetová banka, úvery-pôžičky, pomoc, rozvojové krajiny

Abstract

The World Bank is one of the major international organizations and their activities to assist developing countries in reducing poverty and improving living standards.

Bachelor thesis addresses the role and status of the World bank in the global economy. The main objective of this work is to evaluate and assess the functioning and impact of the World bank assistance to selected regions of Sub-Saharan Africa, Latin America and the Caribbean, Europe and Central Asia and also the Slovak Republic.

The first main section provides information on the current state of the field at home and abroad. Within it are discussed the basic characteristics and status of the World bank and inform the World Bank Group and their roles. Describe the establishment and organizational structure of the World bank, aims and main activities of the World Bank, which are primarily lending to developing countries. The World Bank Group describes the individual institutions and their role in providing assistance.

The second major section provides an overview of the results of its work. Provide information on current and capital decision-making mechanism of the World Bank, also will be analyzed and evaluate the specific assistance the World Bank selected countries and provide a snapshot of the activities and benefits of the World bank implemented in the Slovak Republic. In an analysis of aid in selected countries compare loans provided to individual regions, sectors of the country. We evaluate at who level were provided and how development in GDP per capita in the country for the period analyzed.

Key words: The World bank, loans, aid, developing countries

Obsah

Zoznam ilustrácií	7
Zoznam tabuliek	8
Zoznam skratiek a značiek.....	9
Úvod	10
1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky doma a v zahraničí	11
1.1 Charakteristika a postavenie Svetovej banky v svetovej ekonomike	11
1.1.1 Vznik Svetovej banky	11
1.1.2 Definícia pojmu Svetová banka	12
1.1.3 Organizačná štruktúra Svetovej banky	14
1.1.4 Aktivity Svetovej banky	15
1.2 Skupina Svetovej banky a ich úlohy	20
1.2.1 Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj.....	20
1.2.2 Medzinárodné združenie pre rozvoj.....	21
1.2.3 Medzinárodná finančná korporácia.....	21
1.2.4 Mnohostranná agentúra pre investičné záruky	22
1.2.5 Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov.....	23
2 Cieľ práce.....	24
3 Metodika práce a metódy skúmania	25
4 Výsledky práce	27
4.1 Zdroje Svetovej banky pre poskytovanie pomoci	27
4.2 Globálna analýza fungovania a dopadu pomoci Svetovej banky vybraných krajín.....	28
4.2.1 Sub-Saharská Afrika	30
4.2.2 Latinská Amerika a Karibik.....	33
4.2.3 Európa a Stredná Ázia	37
4.2.4 Súhrnné zhodnotenie pomoci vybraných krajín	41
4.3 Analýza pomoci Svetovej banky Slovenskej republike	43
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	47
Prílohy.....	50

Zoznam ilustrácií

Obr. 1 Regióny Svetovej banky	29
Obr. 2 Vývoj pôžičiek podľa sektorov v Sub-Saharskej Afrike	30
Obr. 3 Sektorové členenie pôžičiek Sub-Saharskej Afriky v roku 2010	32
Obr. 4 Vývoj HDP na obyvateľa Sub-Saharskej Afriky.....	33
Obr. 5 Vývoj pôžičiek podľa sektorov v Latinskej Amerike a Karibiku.....	34
Obr. 6 Sektorové členenie pôžičiek Latinskej Ameriky a Karibiku v roku 2010.....	36
Obr. 7 Vývoj HDP na obyvateľa Latinskej Ameriky a Karibiku	37
Obr. 8 Vývoj pôžičiek podľa sektorov v Európe a Strednej Ázii	38
Obr. 9 Sektorové členenie pôžičiek Európy a Strednej Ázie v roku 2010	40
Obr. 10 Vývoj HDP na obyvateľa Európy a Strednej Ázie	40
Obr. 11 Vývoj pôžičiek jednotlivým krajinám	41

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Kapitál Svetovej banky.....	27
Tab. 2	Členenie pôžičiek Svetovej banky.....	29
Tab. 3	Pôžičky Svetovej banky podľa sektorov Sub-Saharskej Afrike (mil. USD)....	50
Tab. 4	Pôžičky Svetovej banky podľa účelu Sub-Saharskej Afrike (mil. USD).....	50
Tab. 5	Pôžičky Svetovej banky podľa sektorov Latinskej Amerike a Karibiku (mil. USD).....	50
Tab. 6	Pôžičky Svetovej banky podľa účelu Latinskej Amerike a Karibiku (mil. USD).....	51
Tab. 7	Pôžičky Svetovej banky podľa sektorov Európe a Strednej Ázii (mil. USD)..	51
Tab. 8	Pôžičky Svetovej banky podľa účelu Európe a Strednej Ázii (mil. USD).....	52
Tab. 9	Pôžičky jednotlivým krajinám (mil. USD).....	52

Zoznam skratiek a značiek

AIDS	Acquired Immune Deficiency Syndrome – syndróm získanej imunitnej nedostatočnosti
FAO	Food and Agriculture Organization – Organizácia pre výživu a poľnohospodárstvo
IBRD	International Bank for Reconstruction and Development – Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj
ICSID	International Centre for Settlement of Investment Disputes – Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov
IDA	International Development Association – Medzinárodné združenie pre rozvoj
IFC	International Finance Corporation – Medzinárodná finančná korporácia
IMF	International Monetary Fund – Medzinárodný menový fond
MIGA	Multilateral Investment Guarantee Agency – Mnohostranná agentúra pre investičné záruky
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development – Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OSN	Organizácia spojených národov
príp.	prípadne
SB	Svetová banka
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization - Organizácia Spojených národov pre výchovu, vedu a kultúru
USA	United States of America – Spojené štáty americké
USD	americký dolár
WHO	World Health Organisation – Svetová zdravotnícka organizácia

Úvod

Svetová banka zohráva významnú úlohu ako medzinárodná organizácia vo svetovom meradle. Bola založená v roku 1945 ako jedna z inštitúcií Bretton-woodskeho menového systému. Jej prvotným a hlavným cieľom bolo podporiť rozvoj vojnou zničených hospodárstiev formou pôžičiek vládám. Postupne sa jej hlavné zameranie presunulo na pôžičky pre rozvojové krajiny, pričom objem pôžičiek rástol rýchlym tempom a dodnes neustále pokračuje. Úvery sú určené na podporu krajín so stredne vysokými príjmami, ktoré sú zamerané na trvalo udržateľný rozvoj hospodárstiev, znižovanie extrémnej chudoby, ochranu životného prostredia, rast vzdelanosti a zdravia, skvalitnenie zdravotníckych služieb, zrovnoprávnenie postavenia žien, či zníženie detskej úmrtnosti, pričom inštitúcie Svetovej banky zohrávajú rozdielnu úlohu v boji proti chudobe, dohliadajú na správne použitie peňazí a dodržiavanie pravidiel správneho hospodárenia v danej krajine.

Cieľom bakalárskej práce je zhodnotiť fungovanie a dopad pomoci Svetovej banky vybraných krajín a to Sub-Saharskej Afriky, Latinskej Ameriky a Karibiku, Európy a Strednej Ázie, a tiež zhodnotiť poskytnutú pomoc Slovenskej republike. Na základe analýzy poskytnutých pôžičiek do jednotlivých sektorov sme sa snažili zhodnotiť prínosy tejto organizácie v rozvojových krajinách za posledných desať rokov. V rámci Slovenskej republiky sme poskytli pohľad na podporu poskytnutú pre našu republiku od jej osamostatnenia.

Záverečnú prácu tvoria dve hlavné časti, a to teoretický pohľad domácich a zahraničných autorov na danú problematiku a analytickú časť zameranú na spracovanie poskytnutej pomoci vo vybraných krajinách a Slovenskej republike. Prvá časť je rozdelená na dve hlavné podkapitoly, konkrétne na charakteristiku a postavenie Svetovej banky a úlohy jednotlivých inštitúcií tejto medzinárodnej organizácie pri dosahovaní hlavného poslania Svetovej banky a poskytovaní konkrétnych úverov. Druhá časť predstavuje vlastnú prácu spracovanú do troch podstatných kapitol. Venujeme sa kapitálu a rozhodovaciemu mechanizmu Svetovej banky, analýze poskytnutých pôžičiek do vybraných rozvojových regiónov sveta a prehľadu aktivít Svetovej banky v Slovenskej republike.

1 Prehľad o súčasnom stave riešenej problematiky doma a v zahraničí

1.1 Charakteristika a postavenie Svetovej banky v svetovej ekonomike

V súčasnosti je vývoj svetovej ekonomiky charakterizovaný formovaním rozsiahlych oblastí ekonomickej integrácie. Svoju nezastupiteľnú úlohu v tomto procese zohrávajú medzinárodné organizácie hospodárskeho charakteru.

Za **medzinárodné organizácie LIĎÁK, Ján (2000)** považuje tie medzinárodné inštitúcie, ktoré vznikli na základe medzinárodnej zmluvy uzatvorenej medzi najmenej tromi štátmi, majú istú medzinárodne právnu subjektivitu, majú trvalý charakter, disponujú vlastnými orgánmi a usilujú o dosiahnutie cieľov, ktoré majú vytýčené v zakladajúcej listine členskými štátmi. Majú istú vlastnú subjektivitu a môžu rokovať nielen s členskými štátmi, ale i s nečlenmi a inými medzinárodnými organizáciami. K najvýznamnejším patrí Medzinárodný menový fond a Svetová banka.

1.1.1 Vznik Svetovej banky

Koniec druhej svetovej vojny bol vhodným obdobím na vytvorenie medzinárodných organizácií, ktoré by mali byť:

- základom spolupráce medzi národmi,
- zodpovedné za vybudovanie a udržanie nového stabilného svetového hospodárskeho a menového poriadku
- a mali by zabezpečovať podmienky na trvalý mier.

Myšlienka založiť svetovú banku má svoj pôvod v tom, že v medzivojnovom období zaujímali finančné trhy zdržanlivý postoj k financovaniu investičných projektov v rozvojových krajinách, a to aj v tom prípade, ak sa tieto projekty spájali so serióznymi zárukami a perspektívne boli rentabilné, ďalej **LENAIN, Patrick (1995)** uvádza, že svetová banka bola založená s úmyslom prispieť k financovaniu takýchto investičných projektov, najmä v menej rozvinutých oblastiach.

Na Menovej a finančnej konferencii v americkom meste Bretton-Woods, ktorá sa konala 1. - 22. júla 1944 a zúčastnilo sa na nej 730 delegátov zo 44 štátov ako tvrdí **SIPKO, Juraj (2000)** sa prijali dva dôležité dokumenty, a to stanovky Medzinárodného

menového fondu (International Monetary Fund – IMF) a stanovky Medzinárodnej banky pre obnovu a rozvoj (International Bank for Reconstruction and Development - IBRD). Svetová banka vznikla na základe dohôd z tejto konferencie a svoju činnosť oficiálne začala 27. decembra 1945, keď 29 krajín podpísalo Články dohody.

Činnosť Svetovej banky sa riadi Článkami dohody – Articles of Agreement, ktoré upravujú jej práva a povinnosti, ako aj povinnosti členských štátov, činnosť orgánov Banky, spôsoby upisovania a splácania kapitálu, štatút Banky a pod. Vstúpili do platnosti 27. 12. 1945 a boli dopĺňované iba raz, a to v roku 1965 (JANKOVSKÁ, Anežka a kol. 2003).

Táto nová medzinárodná organizácia mala realizovať podľa **KUBIŠTA, Václav a kol. (2009)** jeden z hlavných záverov Bretton-woodských dohôd a to: „bude zriadená nová nadnárodná menová inštitúcia, ktorej hlavnou úlohou bude požičiavať peniaze členským krajinám, ktoré sa dostanú do problémov s bežným účtom platobnej bilancie a nebudú mať dostatočné devízové rezervy. Tieto pôžičky však nebudú automatické, ale budú podmienené vykonávaním ekonomických opatrení, ktoré sú v súlade s novým medzinárodným menovým usporiadaním.“

Na začiatku svojej existencie SB usmerňovala svoje kapitálové zdroje na povojnovú obnovu Európy. Po prijatí Programu európskej obnovy (Marshallovho plánu) roku 1948 sa jej hlavným cieľom stala podpora ekonomického rozvoja v členských štátoch zabezpečením pôžičiek na financovanie tých investičných projektov, kde chýba dostatočná aktivita súkromného kapitálu (BALÁŽ, Peter a kol. 2001).

V dokumente **PERSPECTIVES ON DEVELOPMENT (2005)** sa objasňuje, že termín „svetová banka“ bol prvýkrát použitý v zmienke o IBRD v článku *The Economist* z 22. júla 1944 zo správy Bretton-woodskej konferencie. Na prvom stretnutí Rady guvernérov IBRD a IMF, ktoré sa konalo v Savannah, Gruzínsku v marci 1946, boli správy z tohto zasadnutia uverejnené v jednom z *Washington Post* a v ňom bol použitý termín „svetová banka“. Táto prezývka sa začala používať ako oficiálna skratka IBRD a IDA v roku 1975.

1.1.2 Definícia pojmu Svetová banka

Podľa **ŽÍDEK, Libor (2009)** Svetová banka má zhodnú členskú základňu s MMF. Jej úlohou v dobe vzniku bola obnova vojnou zničených ekonomík. Dlhodobo je hlavným

cieľom podporovať hospodársky rast a pokles chudoby členských krajín. Prostriedkom pre splnenie týchto cieľov je poskytovanie (dlhodobých) pôžičiek na financovanie investičných projektov, na ktoré nie je v jednotlivých krajinách dostatok finančných prostriedkov. Tieto projekty sú zamerané napríklad na rozvoj ekonomiky, vzdelanie, komunikačné systémy, na ochranu životného prostredia a podobne.

HOREHÁJ, Jozef (2009) uvádza, že Svetová banka je investičnou bankou, ktorej hlavným cieľom je podporovať ekonomický a sociálny rozvoj v menej vyspelých krajinách. Získava prostriedky jednak z príspevkov členských krajín, ale aj na svetových kapitálových trhoch. Na druhej strane ich poskytuje v podobe úverov, najmä rozvojovým krajinám, resp. ich právnickým osobám s vládnu zárukou, zväčša za výhodnejších podmienok než na bežných finančných trhoch. Rozsah jej aktivít je však širší. Okrem pôžičiek zabezpečuje alebo koordinuje rôzne oblasti technickej pomoci. Vypracúva a posudzuje rôzne štúdie, projekty, reformné programy, programy pomoci pri živelných pohromách, vojnách, pri boji s chudobou, ekonomických a sociálnych reformách.

S. PEARSON, Frederic – ROCHESTER, J. Martin (1999) tvrdí o Svetovej banke, že každoročne poskytuje miliardy dolárov pôžičiek vládam menej rozvinutých krajín na financovanie stavby mostov, priehrad a ciest a iných rozvojových programov. Bola vytvorená po II. svetovej vojne, ako kľúčový prvok povojnového medzinárodného ekonomického poriadku, (často nazývaného „Bretton-Woodske systém“, podľa miesta konferencie v roku 1944, na ktorej boli po prvýkrát plánované ekonomické inštitúcie OSN).

Poslaním Svetovej banky podľa **RUSNÁK, Urban – SZÉP, Attila – BRZICA, Daneš (2002)** je boj proti chudobe, čo sa snaží naplniť poskytovaním prostriedkov a pomoci štátom s cieľom zabezpečenia ich samostatného rozvoja. V rámci svojich programov SB investuje do ľudí (základné zdravotníctvo a vzdelávanie), sústreďuje sa na sociálny rozvoj, inkluzívnosť, riadenie a budovanie inštitúcií, ktoré považuje za hlavné súčasti boja proti chudobe.

Jej úlohou je napomáhať hospodársku obnovu a rozvoj členských krajín, podporovať súkromnú zahraničnú činnosť zárukami alebo účasťou na pôžičkách a iných investíciách medzinárodného obchodu a udržiavať rovnováhu platobných bilancií, ďalej **LIDÁK, Ján (2000)** spomína, že SB je odbornou organizáciou OSN na základe dohody o pridružení z roku 1947. Jej sídlom je Washington, D.C., USA.

Z **portálu** (www.worldbank.sk) sa dozvedáme, že Svetová banka je inštitúcia zabezpečujúca technickú a finančnú pomoc rozvíjajúcim sa krajinám, neposkytuje pôžičky súkromným osobám a ani firmám. Jej cieľom je znížiť chudobu a zlepšiť životné štandardy na celom svete.

KRATOCHVÍL, Petr – DRULÁK, Petr (2009) definuje, že SB je hlavne globálnou inštitúciou v oblasti multilaterálneho financovania investícií a technickej pomoci. Medzi konkrétne ciele SB patrí poskytovanie finančnej pomoci členským štátom vtedy, keď nedostávajú súkromný kapitál za prijateľných podmienok. Zároveň poskytuje súkromné investičné pôžičky prostredníctvom svojich garancií a technickú pomoc vzťahujúcu sa k rozvoji a investíciám. Patrí k samostatným medzinárodným organizáciám združených okolo OSN. Členská základňa SB v súčasnosti zahŕňa 187 krajín.

Svetová banka tiež spolupracuje ako uvádza **ŠÍBL, Drahoš (1996)** s mnohými medzinárodnými a regionálnymi rozvojovými inštitúciami, napr. s Africkou rozvojovou bankou, Arabským fondom pre hospodársky a sociálny rozvoj, Európskom fondom rozvoja a pod. Riadi Ústav pre hospodársky rozvoj, ktorý školí vládnych činiteľov členských krajín poverených prípravou a realizáciou rozvojových programov.

1.1.3 Organizačná štruktúra Svetovej banky

Organizačnú štruktúru Svetovej banky tvoria:

1. *Rada guvernérov*
2. *Rada výkonných riaditeľov*
3. *Prezident Svetovej banky*

Rada guvernérov:

Je vrcholným orgánom Svetovej banky a skladá sa z jedného guvernéra a jedného náhradníka guvernéra, ktorých menuje každá členská krajina, spravidla je to buď minister financií, guverner centrálnej banky alebo vyšší úradník podobnej pozície, na dobu 5 rokov, pričom môžu byť opäť znova vymenovaní (www.worldbank.org),

KUBIŠTA, Václav a kol. (2009) tvrdí, že Rada guvernérov sa schádza raz za rok a sú v ňom zastúpené všetky členské štáty. V jeho právomoci je rozhodovanie o zmenách statusu banky, o prijímaní nových členov, či zrušení členstva, o zmenách základného kapitálu a rozhodnutie o použití čistého zisku banky.

Rada výkonných riaditeľov:

Podľa **BEŇOVÁ, Elena a kol. (2007)** rada výkonných riaditeľov uskutočňuje operatívne riadenie, ktorá sa schádza spravidla dva razy týždenne a rozhoduje o bežných otázkach činnosti, ako sú napríklad schvaľovanie nových projektov, úverov, administratívneho rozpočtu, operatívnych politík a podobne. Výkonní riaditelia volia prezidenta banky. Členské štáty sú rozdelené do 25 skupín. Na čele každej skupiny je výkonný riaditeľ, ktorý vymenúva svojho zástupcu, aby ho v prípade neprítomnosti zastupoval a konal v jeho mene.

KRATOCHVÍL, Petr – DRULÁK, Petr (2009) vysvetľuje, že každý z 5 štátov s najväčším podielom a to USA, Japonsko, Nemecko, Francúzsko a Veľká Británia automaticky obsadzuje miesto jedného výkonného riaditeľa, zatiaľ čo ostatné členské štáty sú zastúpené 20 výkonnými riaditeľmi.

Výkonní riaditelia tvoria predstavenstvo SB. Obvykle sa stretáva najmenej dvakrát týždenne a dohliada na podnikanie banky, vrátane schvaľovania úverov a záruk, novej politiky, administratívneho rozpočtu, stratégií pomoci krajinám a úverové a finančné rozhodnutia (www.worldbank.org).

Prezident:

JANKOVSKÁ, Anežka a kol. (2003) uvádza, že prezident banky predsedá Rade výkonných riaditeľov. Je najvyšším administratívnym činiteľom banky a nemôže byť zvolený z radov guvernérov, výkonných riaditeľov ani ich zástupcov. V jeho kompetencii sú aj personálne a zamestnanecké otázky.

Od 26. júna 2007 je prezidentom Robert Zoellick, ktorý je v poradí 11 prezidentom Svetovej banky. Riadi zasadnutia správnej rady a zodpovedá za jej celkové vedenie. Podľa tradície, prezident banky je americkej národnosti a je nominovaný Spojenými štátmi, najväčším akcionárom banky. Prezidenta volí rada výkonných riaditeľov na funkčné obdobie 5 rokov, a toto obdobie sa môže opakovať (www.worldbank.org).

1.1.4 Aktivity Svetovej banky

Svetová banka v rámci plnenia svojich cieľov poskytuje úvery, záruky, či konzultačné činnosti a výskum. Všetky tieto činnosti by sme mohli zhrnúť do troch oblastí:

1. strategické a koordinačné služby

-
2. finančné služby
 3. znalostné služby

Strategické a koordinačné služby

Spočívajú v príprave Stratégie pomoci krajine pre aktívnych dlžníkov Svetovej banky. Ide o základný dokument, v ktorom sa stanovujú vízie krajiny na rozvoj. V jej rámci banka definuje svoje priority pri úverovaní danej krajiny, s presným vymedzením rozsahu a formy pomoci. Na druhej strane vláda dlžníckeho štátu deklaruje svoje záväzky, ktoré treba splniť, aby sa mohla táto spoločná stratégia aj realizovať. Ide teda o spoločný dokument. Podmienkou je, aby úvery akémukoľvek jej dlžníkovi nepresiahli sumu 13,5 mld. USD (KOTLEBOVÁ, Jana – CHOVANCOVÁ, Božena 2010).

Finančné služby

Tvoria hlavnú činnosť banky v podobe úverov a záruk.

V oblasti **úverov** uvádza **BEŇOVÁ, Elena a kol. (2007)**, že väčšina úverov je orientovaná na financovanie špecifických investičných projektov a odvetvových rozvojových programov. Okrem toho banka poskytuje aj úvery zamerané na podporu rozsiahlych makroekonomických programov a inštitucionálnych reforiem zameraných na zlepšenie stavu platobných bilancií a obnovenie ekonomického rastu.

KOTLEBOVÁ, Jana – CHOVANCOVÁ, Božena (2010) dokumentuje, že celkove možno úvery rozčleniť na dva základné skupiny, a to:

Investičné úvery sú určené na podporu investičnej aktivity členov a sú určené na financovanie rozvojových programov, na vytváranie nových alebo modernizáciu a rozšírenie už existujúcich výrobných kapacít, na podporu rozvoja finančných inštitúcií a na odstránenie následkov katastrof, ako sú občianske nepokoje, vojny, prírodné katastrofy a pod. Môžu byť určené na financovanie investičného programu, ktorý zahŕňa celý sektor, alebo na presne identifikované projekty.

Adaptačné úvery sú určené najmä na podporu zavádzania zásadných zmien v hospodárskej, finančnej politike alebo v iných čiastkových politikách, ktoré majú pre ekonomiku rozvojových štátov zásadný význam. Sú určené tiež na zmiernenie dlhu a dlhovej služby v najviac zadlžených štátoch tak, aby sa stala zvládnuteľnou. Umožňujú rýchlejší prístup k úverom tým krajinám, ktoré čelia odvetvovej alebo celkovej

hospodárskej kríze. Poskytnutie týchto úverov je podmienené zo strany SB splnením určitých cieľov. Priemerná lehota splatnosti sa pohybuje od 15 do 20 rokov, pričom dlžnícky štát môže požiadať o odklad splácania istiny o 3 – 5 rokov.

JANKOVSKÁ, Anežka a kol. (2003) ďalej charakterizuje jednotlivé druhy úverov:

Adaptačné programové úvery (Adaptable Program Loans – APL) sú určené na financovanie rozvojových programov a poskytujú sa vo viacerých tranžiach. O poskytnutí prvej pôžičky, ako aj o podpísaní zmluvy rozhoduje Rada výkonných riaditeľov IBRD. Schvaľovanie ďalších pôžičiek je už v kompetencií manažmentu banky.

Úvery na odstránenie následkov katastrof (Emergency Recovery Loans – ERL) sa poskytujú na odstránenie následkov katastrof bezprostredne po vzniku konkrétnej udalosti. Ide zväčša o občianske nepokoje, vojny, prírodné katastrofy a pod., ktoré výrazne ovplyvnia hospodárstvo štátu. Prostriedky sú určené na obnovu celkového majetku a produktivity práce, na rekonštrukciu ekonomického a sociálneho systému, ako aj na výstavbu takých systémov a technológií, ktoré dokážu v budúcnosti podobné udalosti predvídať alebo aspoň zmiernovať ich dôsledky.

Finančné sprostredkovateľské úvery (Financial Intermediary Loans – FIL) podporujú rozvoj finančných inštitúcií v štáte prijímajúcom úver. Ich základným cieľom je zlepšiť konkurencieschopnosť týchto subjektov. Tento cieľ sa dosahuje hlavne doplnením úverovej kapacity finančných inštitúcií alebo rozvojom jednotlivých špecifických sektorov.

Vzdelávacie a inovačné úvery (Learning and Innovation Loans – LIL) sú určené na podporu malých, časovo náročných programov, ktoré sa zameriavajú hlavne na vytváranie nových kapacít, na realizáciu rôznych experimentov a pod. Celková výška úveru neprevyšuje 5 mil. USD, preto na ich poskytnutie stačí rozhodnutie manažmentu banky.

Sektorové investičné a udržiavacie úvery (Sector Investment and Maintenance Loans – SIML) sú určené na financovanie jedného celku investičného programu, ktorý zahŕňa celý sektor a pomáha rozširovať, modernizovať alebo udržiavať príslušné komodity.

Špecifické investičné úvery (Specific Investment Loans – SIL) sú určené na presne identifikovaný projekt, ktorého cieľom je vybudovať nové kapacity alebo zabezpečiť chod už existujúcich podnikov a zvýšiť ich produkciu. Úver väčšinou nekryje celkové náklady na projekt, banka financuje okolo 40% všetkých nákladov a zvyčajne sú kryté devízové náklady. Dlžnícka krajina nesie plnú zodpovednosť za prípravu, spracovanie a efektívnu realizáciu projektu.

Úvery na technickú pomoc (Technical Assistance Loans – TAL) sú určené na technickú pomoc, na zvýšenie výkonnosti organizačných jednotiek, strategické a inštitucionálne reformy v takých oblastiach, ako sú reforma verejných podnikov, manažment vládneho rozpočtu či vypracovanie hospodárskej politiky.

Štruktúrne adaptačné úvery (Structural Adjustment Loans – SAL) slúžia na podporu rôznych špecifických hospodárskych a inštitucionálnych reforiem, ktorým hlavným cieľom je lepšie využívanie zdrojov a zmiernenie sociálnych rozdielov. V prípade poskytnutia takéhoto úveru musí prijímajúci štát umožniť IBRD monitorovať jeho makroekonomickú štruktúru a výkon politických rozhodnutí. Tieto úvery pomáhajú prekonávať problémy platobných bilancií členských štátov.

Sektorové adaptačné úvery (Sector Adjustment Loans – SEAL) sú určené na adaptáciu celého jedného sektora, t.j. na komplexné hospodárskopolitické zmeny a inštitucionálne reformy v hlavných sektoroch. Prostredníctvom týchto pôžičiek vlády financujú náklady a výdavky, ktoré vznikajú pri zmene doterajšej hospodárskej politiky s cieľom prispôbiť sa novým podmienkam.

Rehabilitačné úvery (Rehabilitation Loans – RL) podporujú reformy vládnej politiky tým, že poskytujú finančnú pomoc súkromnému sektoru na neodkladnú rehabilitáciu strategickú infraštruktúru a výrobných zariadení. Tieto úvery sú spravidla sprevádzané Systémovou transformačnou facilitou MMF.

Úvery na zmiernenie dlhu a dlhovej služby (Debt and Debt Service Reduction Loans – DDRL) sú určené na zmiernenie dlhu a dlhovej služby v najviac zadlžených štátoch. Ich cieľom je znížiť celkovú úroveň zadlženia štátu tak, aby sa stala zvládnuteľnou.

Špeciálne štruktúrne adaptačné úvery (Special Structural Adjustment Loans – SSAL) začali sa poskytovať v roku 1999. Umožňujú rýchlejšie získanie úverov krajinám, ktoré čelia odvetvovej alebo celkovej hospodárskej kríze.

Úvery na reštrukturalizáciu podnikového a finančného sektora (Enterprise and Financial Sector Adjustment Loan – EFSAL).

Okrem vlastných úverov sa banka zúčastňuje aj na kofinancovaní. Kofinancovanie podľa **KOTLEBOVÁ, Jana (2004)** predstavuje formu špecifických bankových projektov na základe dohody o spoločnom krytí s dvoma alebo viacerými partnermi, agentúrami podporujúcimi export, alebo súkromnými podnikateľmi.

V oblasti **záruk**, SB ich poskytuje s cieľom podporiť toky súkromných investícií do členských štátov. Poskytuje ich v dvoch formách, a to ako doplnkový nástroj k poskytnutému úveru alebo samostatne na podporu investícií súkromného sektora. Záruky slúžia aj na zlepšenie prístupu štátov na medzinárodné finančné trhy, a tým na získanie potrebného kapitálu (BEŇOVÁ, Elena a kol. 2007).

Znalostné služby

Portál (www.worldbank.sk) definuje, že pokiaľ je Svetová banka známa najmä ako poskytovateľ financií, ďalšou z jej úloh je poskytovať analýzy, rady a informácie členským krajinám nato, aby bolo možné zabezpečiť trvalé ekonomické a sociálne zlepšenia, ktoré ich ľudia potrebujú. Robí tak prostredníctvom ekonomického výskumu zameraného na otázku životného prostredia, chudoby, obchodu, globalizácie, a taktiež prostredníctvom hospodárskej a sektorovej práce zameranej na konkrétnu krajinu, kde hodnotí ekonomické vyhliadky krajiny, skúmaním jej bankového systému a finančných trhov, ako aj obchodu, infraštruktúry, chudoby a systému sociálneho zabezpečenia.

Svetová banka tiež stavia na jej zdrojoch ako „banka vedomostí“ a vzdeláva klientov, aby sami boli schopní riešiť ich rozvojové problémy a podporovať ekonomický rast. „Bankou vedomostí“ sa myslí bohatosť kontaktov, vedomostí, informácií a skúseností, ktoré Svetová banka v priebehu rokov nazbierala v krajine za krajinou a v projekte za projektom v jej rozvojovej činnosti. Jej hlavným cieľom je napomôcť vedomostnej revolúcii v rozvojových krajinách.

Tu sú len niektoré spôsoby analýz, rád a vedomostí, ktoré boli sprístupnené členským krajinám, ich vládam, odborníkom pre rozvoj a verejnosti: hodnotenie miery chudoby, prehľad verejných výdavkov, hospodárske memorandum krajiny, ekonomický a štrukturálny prehľad, sektorové správy, rozvojové témy.

Všetky svoje aktivity, ako uvádza dokument **A GUIDE TO THE WORLD BANK (2007)** smeruje Svetová banka na splnenie tzv. **rozvojových cieľov tisícročia** (millennium development goals), ktoré sú spoločné tak pre ňu, ako aj pre MMF a regionálne rozvojové banky a to: odstránenie extrémnej chudoby a hladu, povinná školská dochádzka, zrovnoprávnenie postavenia žien v spoločnosti, ochrana životného prostredia, pokrok v globalnej spolupráci, potlačenie malárie HIV/AIDS a iných chorôb, zníženie pôrodnej úmrtnosti o 3/4 a zníženie detskej úmrtnosti o 2/3.

1.2 Skupina Svetovej banky a ich úlohy

Ako uvádza **portál** (www.financie.gov.sk) do Skupiny Svetovej banky, ktorej poslaním je „svet bez chudoby“, sídliacej vo Washingtone, D.C., USA a zamestnávajúcej viac ako 10 000 ľudí, patria nasledujúce inštitúcie:

Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj

International Bank for Reconstruction and Development (IBRD) – 187 členov

Medzinárodné združenie pre rozvoj

International Development Association (IDA) – 170 členov

Medzinárodná finančná korporácia

International Finance Corporation (IFC) – 182 členov

Mnohostranná agentúra pre investičné záruky

Multilateral Investment Guarantee Agency (MIGA) – 175 členov

Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov

International Centre For Settlement of Investment Disputes (ICSID) – 146 členov

1.2.1 Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj

Podľa **KOTLEBOVÁ, Jana – CHOVANCOVÁ, Božena (2010)** je IBRD druhou inštitúciou, ktorá vznikla podpísaním bretonwoodských dohôd. Jej cieľom je znížiť chudobu v krajinách so stredne vysokými príjmami podporou ich nepretržitého ekonomického rozvoja prostredníctvom:

- úverov,
- záruk,
- neúverových nástrojov, ako sú konzultačné a poradenské služby.

ŠÍBL, Drahoš – ŠÁKOVÁ, Beáta (2000) definuje hlavné úlohy takto:

- pomoc pri obnove a rozvoji území členských štátov podporou kapitálových investícií na výrobné účely;
- podpora súkromnej investičnej činnosti a ak nie je možné pľotovo a za prijateľných podmienok získať súkromný kapitál, doplňovanie súkromných investícií poskytovaním pôžičiek na výrobné účely z vlastných kapitálových zdrojov;
- povzbudzovanie dlhodobého rovnomerného rastu medzinárodného obchodu;

-
- udržiavanie rovnováhy platobných bilancií podporou medzinárodných investícií do rozvoja výrobných kapacít členských štátov.

Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj vznikla s úlohou ako uvádza **NOVOTNÝ, Adolf (2004)** stimulovať hospodársky rozvoj členských krajín podporou produktívnych investícií; koordinovať poskytovanie pôžičiek s cieľom zaistiť prioritu najnaliehavejších projektov; podporovať rast súkromných investícií v rozvojových krajinách transformačné procesy a ekonomické reformy v jednotlivých štátoch. Medzi jej súčasné konkrétne úlohy patrí redukcia dlhov najchudobnejších krajín, boj proti malárii a AIDS a podpora boja proti korupcii. Poskytuje úvery na rozvojové investičné programy a financuje makroekonomické programy, ktorých cieľom je zlepšiť platobnú bilanciu a stimulovať hospodársky rast krajín.

1.2.2 Medzinárodné združenie pre rozvoj

Je súčasťou Svetovej banky, ktorá pomáha najchudobnejším krajinám sveta. Bola založená v roku 1960, usiluje sa o zníženie chudoby tým, že poskytuje úvery a dotácie na programy, ktoré podporujú hospodársky rast, zníženie nerovností a zlepšenie životných podmienok ľudí. Je jedným z najväčších zdrojov pomoci pre 79 najchudobnejších krajín na svete, pričom 39 z nich sú v Afrike. Je to najväčší zdroj finančných prostriedkov od darcovských fondov pre základné sociálne služby v najchudobnejších krajinách (www.worldbank.org).

Podľa dokumentu **Perspectives on Development (2005)** IDA pomáha najchudobnejším krajinám sveta pri znižovaní chudoby tým, že úvery poskytuje bezúročne a to s 10-ročným odkladom a so splatnosťou od 35 do 40 rokov. Tieto úvery sú často označované ako zvýhodnené požičiavanie. Jej úvery pomáhajú budovať ľudský kapitál, stratégie, inštitúcie a infraštruktúru, ktoré tieto krajiny potrebujú na dosiahnutie rýchlejšieho, ekologicky udržateľného rastu. Cieľom je znižovanie rozdielov v rámci jednotlivých krajín a to najmä pokiaľ ide o prístup k základnému vzdelaniu, základnej zdravotnej starostlivosti, dodávky vody a k hygienickým zariadeniam.

1.2.3 Medzinárodná finančná korporácia

ŠÍBL, Drahoš (1996) tvrdí, že IFC sa stala špecializovanou agentúrou OSN roku 1957. Napriek úzkej väzbe na SB je samostatnou právnou jednotkou, má vlastný účastinný

kapitál určený na rozvojové projekty. Pôžičky poskytuje bez vyžadovania vládnych záruk. Financuje projekty, o ktoré nemá súkromný kapitál dostatočný záujem. Finančne podporuje vypracúvanie preinvestičných hodnotiacich štúdií, koordinuje priemyselné, technické a finančné aspekty rozvojových projektov.

Ako uvádza **portál** (www.nbs.sk) k základným **úlohám** IFC patrí:

- napomáhať rozvoju súkromného sektora, a to najmä v rozvojových krajinách;
- pomáhať rozvíjať miestne kapitálové trhy prílevom medzinárodného kapitálu;
- poradenská činnosť;
- príprava a zaškoľovanie hospodárskych robotníkov;
- poskytovať technickú pomoc a poradenstvo firmám a vládam;
- radiť vládam v tom, ako zlepšovať prostredie pre súkromné investície (napr. pomáha im pri rozvíjaní domácich investičných trhov a reštrukturalizácii a privatizácii štátnych podnikov).

Hlavnými produktmi sú dlhodobé úvery (8-12 rokov) s pohyblivou úrokovou sadzbou, poskytovanie záruk, investovanie do cenných papierov, majetková spoluúčasť, podiel na zakladaní spoločných podnikov, ponuka služieb manažmentu rizika a poradenská činnosť (KOTLEBOVÁ, Jana 2004).

1.2.4 Mnohostranná agentúra pre investičné záruky

KOTLEBOVÁ, Jana (2004) uvádza, že Mnohostranná záručná investičná agentúra vznikla 12. 4. 1988. Hlavným cieľom je podporovať prílev súkromných zahraničných investícií zabezpečujúcich vyšší ekonomický rast prijímajúcich štátov. MIGA dopĺňa aktivity MBOR poisťovaním neobchodných rizík pri investíciách. Môže poskytovať záruky pri riziku prevodu meny, vyvlastnenia, porušenia zmluvy alebo vojen a nepokojov. Poskytuje technickú pomoc pri získavaní informácií a spracúvaní projektov. Pri zárukách nepripúšťa jednostranné ukončenie držiteľom záruky počas prvých 3 rokov od dátumu jej vydania. Platby zo záruk zároveň nesmú presiahnuť maximálnu sumu krytia určenú zárukou. Rada guvernérov zároveň schválila maximálny strop pre záruky, a to 350% upísaného kapitálu a rezerv.

Je najmladšia zo skupiny SB podľa **RUSNÁK, Urban – SZÉP, Attila – BRZICA, Daneš (2002)**, ktorej cieľom je podporovať priame zahraničné investície do rýchlorastúcich ekonomík poskytovaním politických (nekomerčných) garancií

zahraničným investíciám. Na druhej strane Agentúra pomáha vládám získavať a udržať súkromných investorov. Rozvojový dopad projektov, zastrešených MIGA, je vo vytváraní pracovných príležitostí, platení daní, transferi know-how, ako aj vo vzdelávaní ľudí. Technická pomoc Agentúra sa priamo podieľa na vytváraní vhodných investičných podmienok pre zahraničný kapitál.

1.2.5 Medzinárodné centrum pre riešenie investičných sporov

Je autonómna medzinárodná organizácia, ktorá vznikla pod záštitou SB na základe Konvencie o riešení investičných sporov medzi členskými štátmi a súkromnými investormi iných členských štátov, ďalej **SZOVIKS, Peter – TÓTH, Marián (2006)** objasňuje, že vznikla v roku 1966 a jej ciele sú:

- riešiť investičné spory medzi členskými krajinami a zahraničnými investori, ktorí sú štátnymi príslušníkmi iných členských krajín,
- riešiť „ad hoc spory“, ktoré sa riešia podľa arbitrážnych pravidiel Komisie OSN pre Medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL),
- vytvárať a harmonizovať právne normy.

Podporuje rozvoj medzinárodných investícií, organizuje stretnutia, arbitráže a konferencie investorov a štátov, ktoré majú záujem o zahraničné investície. Organizuje tiež výskum a poskytuje poradenskú činnosť v oblasti investičného práva. Predovšetkým je to organizácia, ktorá vedie zmierovacie konanie v investičných sporoch.

SVATOŠ, Miroslav a kol. (2009) tvrdí, že ponúka pre zahraničných investorov a cieľové krajiny sprostredkovanie zmierovacích a arbitrážnych konaní k riešeniu sporov. Pôsobí rovnako ako dokumentačné stredisko k problematike právnej úpravy zahraničných investícií a arbitrážneho konania.

2 Cieľ práce

Hlavným cieľom bakalárskej práce je analyzovať fungovanie a dopad pomoci Svetovej banky vybraných krajín. Svetová banka poskytuje pomoc krajinám po celom svete a zo širokého spektra štátov sme sa rozhodli venovať zhodnoteniu pomoci krajín:

- *Sub-Saharskej Afriky,*
- *Latinskej Ameriky a Karibiku,*
- *Európy a Strednej Ázie.*

Predmetom skúmania sú rozvojové regióny, ktorým Svetová banka určuje špecifické úverové podmienky podľa výška príjmu na jedného obyvateľa.

Vlastnú prácu sme rozdelili do troch hlavných oblastí. Prvá oblasť je zameraná na objasnenie podstaty kapitálu Svetovej banky a jej rozhodovacieho mechanizmu, v ďalšej oblasti charakterizujeme jednotlivé vybrané regióny a pomoc Svetovej banky za analyzované obdobie a v poslednej časti poskytnem pohľad na aktivity tejto organizácie v Slovenskej republike.

Na dosiahnutie hlavného cieľa bakalárskej práce sme si stanovili niekoľko parciálnych cieľov, ktorým sa v analytickej časti podrobne venujeme a to:

- charakteristike kapitálu a rozhodovacieho mechanizmu Svetovej banky – čo tvorí základný kapitál, odkiaľ získava finančné prostriedky, na akom princípe sa v banke rozhoduje, poskytneme stručný prehľad o vývoji kapitálu;
- oboznámenie s jednotlivými vybranými regiónmi – popis ich problémových oblastí, ako a kde Svetová banka pomohla a v akej výške;
- zhodnotenie vývoja HDP na jedného obyvateľa každej krajiny – ako sa vyvíjal v priebehu analyzovaného obdobia za pomoci Svetovej banky;
- súhrnné zhodnotenie poskytnutej pomoci – s cieľom zistiť, kde poskytla najviac finančných prostriedkov a prečo;
- oboznámenie sa s konkrétnymi úvermi a projektmi, ktoré boli poskytnuté našej krajine od jej vzniku.

3 Metodika práce a metody skúmania

Analýza fungovania a dopadu pomoci Svetovej banky ako hlavný cieľ bakalárskej práce, ktorý sme si stanovili a v rámci tohto cieľa aj zvolili niekoľko parciálnych cieľov môžeme dosiahnuť len v prípade, ak si zvolíme správny pracovný postup a získame dostatočné množstvo informácií v potrebnom rozsahu a kvalite.

Postup spracovania záverečnej práce je zložený z jednotlivých etáp:

- stanovenie okruhu problematiky a zvolenie časového rozpätia pre analýzu,
- zhromažďovanie potrebných informácií, ich analýza, triedenie a spracovanie,
- zvolenie správnych metód skúmania,
- vyhodnotenie spracovaných informácií prostredníctvom zvolených metód skúmania.

Stanovenia okruhu problematiky:

Kedže Svetová banka pomáha obrovskému množstvu krajín bolo potrebné zvoliť si určité krajiny, ktorým by sme sa venovali. Svetová banka má svoje členské krajiny rozdelené do 6 základných regiónov a my sme si z nich vybrali 3 rozvojové regióny.

Svetová banka poskytuje úverovú pomoc podľa výšky HDP na jedného obyvateľa.

JANKOVSKÁ, Anežka a kol. (2003) klasifikuje členské štáty do skupín:

- krajín s nízkym HDP (760 USD a menej),
- krajín so stredne nízkym dôchodkom (761 až 3 030 USD),
- krajín so stredne vysokým dôchodkom (3 031 až 9 360 USD),
- krajín s vysokým dôchodkom (nad 9 362 USD).

Krajinám s vysokým dôchodkom poskytuje analytické a poradenské služby a krajinám, ktoré patria do ostatných skupín úverovú pomoc. Naše vybrané regióny spadajú do skupín s nízkym, stredne nízkym a stredne vysokým dôchodkom.

Časové rozpätie nášho výskumu sme si zvolili za obdobie od roku 2001 do roku 2010, teda analyzovať budeme posledných 10 rokov.

Zhromažďovanie potrebných informácií, ich analýza, triedenie a spracovanie:

Základné štatistické údaje pre záverečnú prácu boli získané:

- informácie o pomoci poskytnutej vybraným regiónom - oficiálna stránka Svetovej banky, z dokumentov Svetovej banky, výročných správ Svetovej banky a tiež rôznych knižných publikácií;
- informácie o pomoci poskytnutej Slovenskej republike – oficiálna stránka Národnej banky Slovenska, časopis Biatec.

Informácie, ktoré sa týkali výšky poskytnutých úverov sme triedili a spracovali do tabuľkových foriem.

Zvolenie správnych metód skúmania:

Medzi metódy nášho skúmania boli zvolené:

- *metóda analýzy*: využijeme ju pri zhodnotení poskytnutých úverov vybraným krajinám, našej krajiny a pri vývoji HDP;
- *komparatívna metóda*: použijeme ju pri porovnávaní poskytnutej pomoci v jednotlivých rokoch, pri súhrnnom zhodnotení pomoci jednotlivým vybraným regiónom (vyžijeme časové a priestorové komparácie);
- *metóda grafického zobrazenia*: zo spracovaných tabuliek o výške jednotlivých druhov úverov, HDP na jedného obyvateľa vytvoríme grafy;
- *opisné metódy*: opíšeme a vysvetlíme, do ktorých sektorov Svetová banka poskytla finančné prostriedky, v akej výške a k čomu napomohli tieto poskytnuté zdroje;

Vyhodnotenie spracovaných informácií prostredníctvom zvolených metód skúmania:

Vo vlastnej práci na základe získaných informácií o výške jednotlivých úverov a výške HDP na obyvateľa sme vytvorili tabuľky. Na základe týchto tabuliek vyhodnotíme pomoc Svetovej banky v priebehu sledovaného obdobia za vybrané krajiny jednotlivo i súhrnne.

4 Výsledky práce

4.1 Zdroje Svetovej banky pre poskytovanie pomoci

V tejto časti poskytneme informácie o tom, čo tvorí základný kapitál a rozhodovací mechanizmus Svetovej banky, aby mohla vykonávať svoju hlavnú činnosť. Na plnenie jej základnej úlohy, ktorou je pomoc krajinám pri znižovaní chudoby a to poskytovaním úverov alebo iných foriem pôžičiek, potrebuje veľké množstvo finančných prostriedkov, ktorých zdroje uvedieme v tejto časti.

Kapitál Svetovej banky:

Pôvodný základný kapitál bol schválený vo výške 10 mld. USD a bol rozdelený na 100 000 akcií s hodnotou po 100 000 USD. O zvýšení kapitálu sa rozhoduje trojštvrтинovou väčšinou všetkých oprávnených hlasov. Členské štáty splácajú upísaný kapitál tak, že prvých 20 % splatia hneď alebo na základe vyzvania banky. Zostávajúcich 80 % splatia len vtedy, keď to bude banka potrebovať (Jankovská, Anežka a kol. 2003).

Tab. 1 Kapitál Svetovej banky (mil. USD)

Kapitál/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Kapitál	6 768	6 826	7 721	8 932	9 897	10 997	12 571	13 869	12 619

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Podľa **BEŇOVÁ, Elena a kol. (2007)** finančné prostriedky na činnosť získava z týchto prameňov:

vklady jednotlivých členských štátov z upísaného a splateného základného kapitálu – jednu časť členský štát splatí ihneď a druhú časť, tzv. Pohotovostný kapitál, na vyzvanie banky. Štát ju musí byť schopný kedykoľvek zaplatiť, ak banka nemá dostatok prostriedkov na plnenie svojich záväzkov,

z prostriedkov získaných na medzinárodných finančných trhoch – sú to prostriedky získané emisiou krátkodobých alebo dlhodobých obligácií, ktoré môžu na kapitálových trhoch nakupovať súkromné osoby, banky, ale aj verejné a vládne inštitúcie. Do tejto skupiny zdrojov patria pôžičky získané na finančnom trhu od rôznorodých vládnych organizácií za veľmi výhodných podmienok.

zo zisku dosahovaného pri vlastných aktívnych operáciách. Tento zisk nerozdeľuje svojim akcionárom (členským štátom), ale používa ho na posilnenie rezerv banky a na prídelenie Medzinárodnému združeniu pre rozvoj.

Rozhodovací mechanizmus v Svetovej banke:

RUSNÁK, U. – SZÉP, A. – BRZICA, D. (2002) uvádzajú rozhodovací mechanizmus Svetovej banky nasledovne:

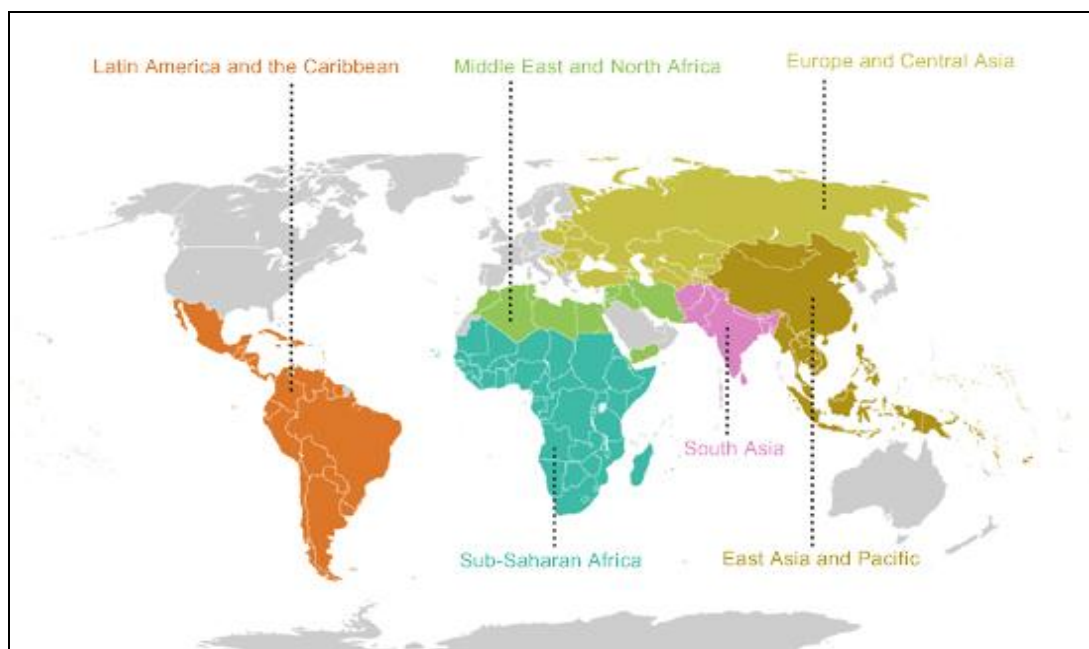
- každý štát, spolumahiteľ banky vlastní podiel zodpovedajúci jeho relatívnej ekonomickej sile v globálnom meradle. Najmenším podielníkom je PALAU – 1,6 mil. USD, najväčším USA – 26 496,9 mil. USD. Podiel SR – 321,6 mil. USD,
- hlasovacie práva štátu sú tvorené stálym počtom hlasov a premenlivým, ktorý závisí od veľkosti podielu na kapitáli banky. Každý štát má 250 základných hlasov a ďalšie hlasy za každých 100 000 SDR upísaných akcií. Váha hlasu PALAU predstavuje 0,02 %, USA predstavuje 16,36 % a SR 0,21 %. Na principiálne rozhodnutia (zmena článkov dohovoru o zriadení banky, zmena kapitálového základu banky) je potrebných 85 % všetkých hlasov, na operačné rozhodnutia (vrátane schvaľovania úverov) je potrebná jednoduchá väčšina všetkých hlasov.

4.2 Globálna analýza fungovania a dopadu pomoci Svetovej banky vybraných krajín

Svetová banka poskytuje svoje finančné prostriedky členským krajinám, ktoré má rozdelené do 6 regiónov a to:

- Sub-Saharská Afrika (Sub-Saharan Africa)
- Východná Ázia a Tichomorie (East Asia and Pacific)
- Európa a Stredná Ázia (Europe and Central Asia)
- Latinská Amerika a Karibik (Latin America and the Caribbean)
- Blízky Východ a Severná Afrika (Middle East and North Africa)
- Južná Ázia (South Asia)

Obr. 1 Regióny Svetovej banky

Zdroj: www.worldbank.org

Na základe zistených informácií o jednotlivých regiónoch sme sa rozhodli, že sa budeme venovať trom regiónom, pričom analýza nebude zameraná na konkrétne krajiny, ale na regióny v rámci rozvojových krajín a sú to oblasti:

- *Sub-Saharskej Afriky,*
- *Latinskej Ameriky a Karibiku,*
- *Európy a Strednej Ázie.*

Svetová banka vo všeobecnosti poskytuje pôžičky krajinám, ktoré má rozdelené podľa sektorov a podľa účelu a časť práce je zameraná práve na hodnotenie finančných prostriedkov podľa tohto členenia.

Tab. 2 Členenie pôžičiek Svetovej banky

Členenie pôžičiek	
Podľa sektorov	Podľa účelu
<i>Riadenie hospodárstva</i>	<i>Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov</i>
<i>Enviromentálne a prírodné zdroje</i>	<i>Vzdelávanie</i>
<i>Rozvoj finančného a súkromného sektora</i>	<i>Energetika</i>
<i>Rozvoj ľudských zdrojov</i>	<i>Financie</i>
<i>Riadenie verejného sektora</i>	<i>Zdravie a sociálne služby</i>
<i>Legislatíva</i>	<i>Priemysel a obchod</i>
<i>Rozvoj vidieka</i>	<i>Informácie a komunikácia</i>
<i>Sociálny rozvoj, rovnosť pohlaví</i>	<i>Legislatíva, verejná administratíva</i>

<i>Sociálna ochrana a riadenie rizika</i>	<i>Doprava</i>
<i>Obchod a intergrácia</i>	<i>Voda, protizáplavové hospodárstvo</i>
<i>Urbanistika</i>	

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

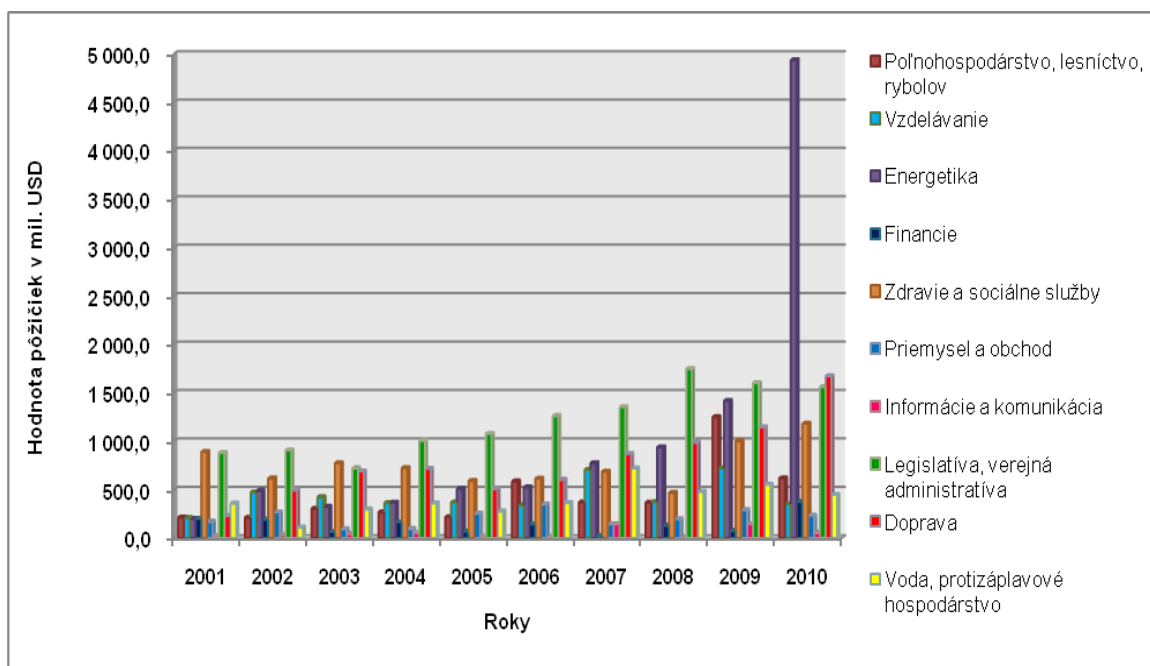
4.2.1 Sub-Saharská Afrika

Svetová banka pomáha krajinám Sub-Saharskej Afriky v snahe o redukciu chudoby, nerovnosti a odstránenie prekážok brániacim ekonomickej obnove. Spolupracuje so 47 krajinami a je zapojená do viac ako 500 projektov v tomto regióne v oblasti obchodu, dopravy, energetiky, školstva, poľnohospodárstva, zdravotníctva, vody a kanalizácie.

Prvoradým problémom je odstraňovanie **extrémnej chudoby**. Vysoká populačná explózia a degredácia životného prostredia dostali tento región do chudoby, z ktorej nevedia uniknúť. Táto krajina je z dôvodu svojich hospodárskych a sociálnych potrieb závislejšia na environmentálnych zdrojoch viac, ako ktorýkoľvek región vo svete. Dve tretiny obyvateľstva kontinentu žije na vidieku a je primárne závislá na poľnohospodárstve a iných prírodných zdrojoch, ktoré sú jedinými zdrojmi ich príjmov.

Na základe tab. 3 uvedenej v prílohe, nasledujúci graf zobrazuje vývoj pôžičiek v sledovaných 10 rokoch podľa sektorov.

Obr. 2 Vývoj pôžičiek podľa sektorov v Sub-Saharskej Afrike

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Na základe uvedeného grafu je zjavné, že SB neustále zvyšovalo pomoc tomuto regiónu. V sledovanom období v rovnomernej miere výrazne pomáhala sektoru Legislatíva a verejná administratíva, či sektoru Zdravie a sociálne služby. Samozrejme pomáhala všetkým oblastiam sektoru, ale tie mali kolísavý priebeh poskytovania pôžičiek. V posledných troch rokoch sa výrazne zameriavala na sektor Energetiky a tiež Dopravy.

V **sektore Energetiky** sa rozhodla financovať prechod na ekologicky udržateľnú cestu rozvoja energetiky. Začala pomáhať krajinám poskytovaním efektívnej, cenovo dostupnej, spoľahlivej a čistej energie, ktorá je kľúčom k trvalo udržateľnému rozvoju a k zníženiu chudoby, ako napríklad financovanie do veternej a solárnej energie, nákup nízko-uhlíkových komponentov energetickej účinnosti. Úvery pre tento sektor (viď obr. 2) mali mierne kolísavý priebeh. Najnižšie boli v roku 2001, kedy SB poskytla tejto krajine pomoc vo výške 198,0 mil. USD a najvyššie boli v roku 2010 s hodnotou 4 937,1 mil. USD, čo bolo oproti roku 2001 výrazné zvýšenie o 4 739,1 mil. USD. Od roku 2005 úvery do tohto sektora plynule rástli a najvyššie pôžičky sa poskytli v roku 2009 a 2010.

SB poskytovala v posledných rokoch veľa finančných prostriedkov do **sektora Dopravy**, predovšetkým na zlepšenie cestnej, železničnej a prístavnej infraštruktúry. Pôžičky do tohto sektora každým rokom postupne rástli (viď obr. 3), len v roku 2005 poklesli oproti predchádzajúcemu roku o 209,4 mil. USD, t.j. na výšku 507,2 mil. USD. V roku 2010 predstavovali hodnotu 1 673,2 mil. USD, čo bolo oproti roku 2001 výrazný nárast o 1 443,4 mil. USD a oproti predchádzajúcemu roku nárast o 526,7 mil. USD.

V priebehu sledovaného obdobia sa približne rovnakou mierou venovala pomoci sektoru Poľnohospodárstva, lesníctvo a rybolov a sektoru Zdravie a sociálne služby.

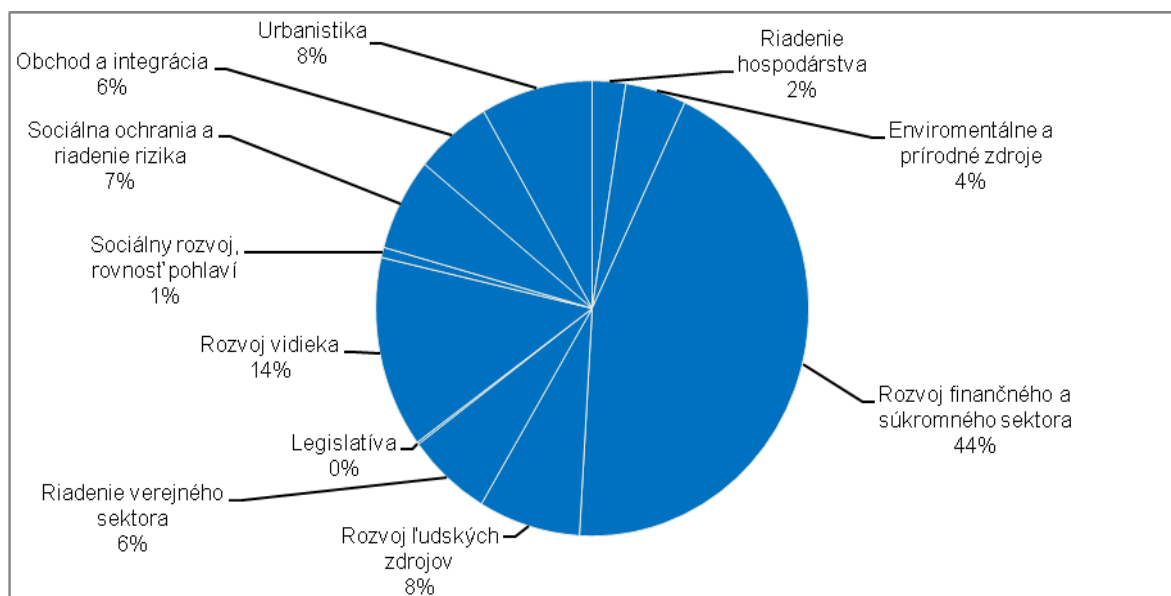
V rámci sektora **Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov** boli pôžičky zamerané na rozšírenie výnosov, produkcie a konkurencieschopnosti v poľnohospodárstve, napr. Projekt využívania pôdy na vidieku. Zlepšenie životných podmienok dosahovala rôznymi cestami, ako napríklad získanie nezávadnej, bezpečnej pitnej vody nielen pre mestských obyvateľov, ale aj pre vidiecke obyvateľstvo, prispievala na stravovania v školských zariadeniach, k vybudovaniu záchranných sietí a pod. V posledných rokoch sa snažila o rast konkurencieschopnosti a zamestnanosti v tomto sektore a zameriavala sa na uľahčenie podnikania a budovanie zručností pracovníkov. Pôžičky sa do roku 2005 (viď obr. 3) pohybovali okolo hodnoty 200 mil. USD a po roku 2005 sa pohybovali od sumy 300 mil. USD. Najvyššia pôžička bola poskytnutá v roku 2009 vo výške 1 249,3 mil. USD, v roku 2010 predstavovala hodnotu 616,9 mil. USD, čo bol pokles o 632,4 mil. USD.

Svetová banka sa v sektore **Zdravie a sociálne služby** zameriavala na lepšiu zdravotnú starostlivosť poskytovaním základných zdravotných pomôcok, bojom proti chorobe HIV/AIDS, malárii, lepším zavlažovaním, či posilňovaním verejnej agentúry, aby zdieľala finančné zdroje spravodlivejšie. Pomáhala tisícom sirôt, ohrozeným deťom a ich rodičom budovaním záchranných sietí a poskytovaním preventívnych prehliadok. Finančné prostriedky poskytnuté do tohto sektora (viď obr. 3) boli výrazne vyššie ako do sektora Poľnohospodárstvo, rybolov a lesníctvo. V roku 2001 bola pomoc poskytnutá vo výške 889, 9 mil. USD, v nasledujúcich sledovaných rokoch postupne klesala pod túto hodnotu a v roku 2009 vzrástla na hodnotu 1 004,3 mil. USD, čo bol nárast o 114,4 mil. USD. V roku 2010 výška úverov predstavovala sumu 1 182, 0 mil. USD, čo bol nárast oproti roku 2001 o 292,1 mil. USD a oproti predchádzajúcemu roku nárast o 177,7 mil. USD.

Problémom takmer všetkých afrických krajín sú **dlhy**. Množstvo získaných finančných prostriedkov využívajú potom na obsluhu dlhov namiesto ich užitočnejšieho využitia vo sfére sociálnych služieb. V snahe redukovať dlhové bremeno afrických a ďalších rozvojových krajín, založila SB Fond najzadlženejších chudobných krajín (HIPC) a práve jednej africkej krajine odpustila dlhový balík.

Na základe tab. 4 uvedenej v prílohe, nasledujúci graf zobrazuje vývoj pôžičiek v sledovaných 10 rokoch podľa sektorov.

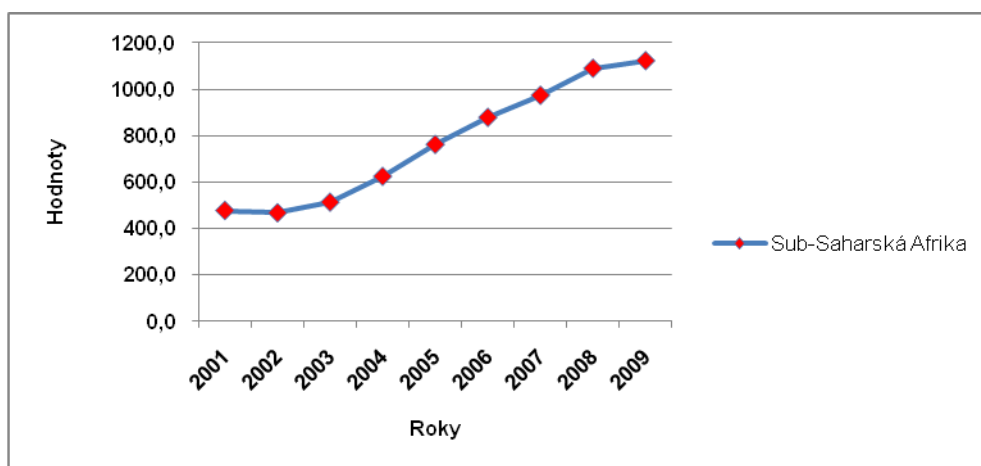
Obr. 3 Sektorové členenie pôžičiek Sub-Saharskej Afriky v roku 2010

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

SB najviac pomoci v roku 2010 poskytla práve Rozvoju finančného a súkromného sektora (44%) a v menšej miere Rozvoju vidieka (14%), Rozvoju ľudských zdrojov (8%). Do **Rozvoja finančného a súkromného sektora** požičala v roku 2010 požičala neuveriteľných 5 022,3 mil. USD a v priebehu sledovaných rokov poskytla práve tomuto sektoru najviac finančných prostriedkov. Do **Rozvoja vidieka** poskytla úver vo výške 1 556,7 mil. USD, ale oproti predchádzajúcemu roku táto pôžička klesla o hodnotu 490,8 mil. USD, čiže z hodnoty 2 047,5 mil. USD. Finančné prostriedky v rámci **Rozvoja ľudských zdrojov** sa poskytli v roku 2010 vo výške 870,1 mil. USD, čo tiež znamenal pokles o 389 mil. USD.

Obr. 4 Vývoj HDP na obyvateľa Sub-Saharskej Afriky

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

HDP na obyvateľa malo v priebehu sledovaných rokov za pomoci SB rastúcu tendenciu, iba v roku 2002 pokleslo oproti predchádzajúcemu roku o 10,2 USD na obyvateľa, teda na hodnotu 466,5 USD/obyv. V roku 2001 malo hodnotu 467,7 USD na obyvateľa a v porovnaní s rokom 2009 hodnotu 1 124,5 USD na obyvateľa, čiže od roku 2001 vzrástlo o 656,8 USD na obyvateľa. HDP na obyvateľa rástlo v priemere o 5 až 6% ročne, čiže činnosť banky v tomto regióne je významná a veľmi dôležitá.

4.2.2 Latinská Amerika a Karibik

Jedným z hlavných úsilí skupiny Svetovej banky v latinskoamerickej a karibskej oblasti, je pomoc národným a regionálnym reformám, reštrukturalizácia finančného

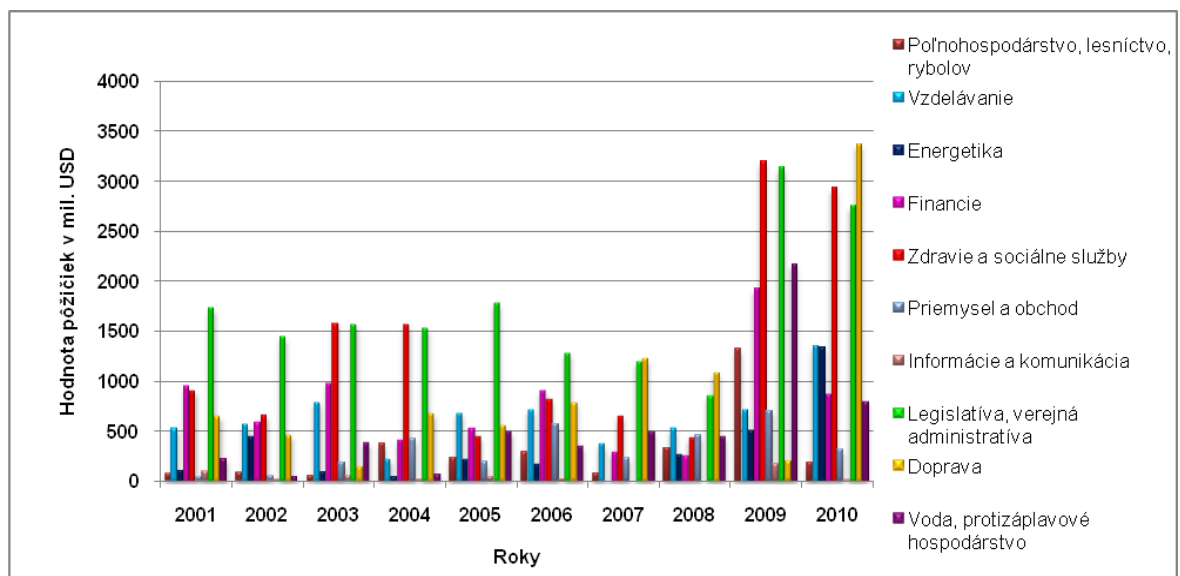
sektora a sociálny rozvoj, ktoré sa realizujú prostredníctvom finančnej a technickej pomoci.

Z dôvodu zvýšenia hospodárskeho rastu v tejto oblasti, prijali krajiny iniciatívy v piatich hlavných úrovniach:

- zlepšenie sociálneho rozvoja a životnej úrovne,
- posilnenie verejných financií,
- reforma a posilnenie činnosti finančných trhov,
- zlepšením legislatívno-právneho prostredia podporou aktivít súkromného sektora a
- reforma verejného sektora a vládnych inštitúcií.

Na základe tab. 5, ktorá je uvedená v prílohe, nasledujúci graf znázorňuje vývoj pôžičiek, ktoré SB poskytla v sledovaných 10 rokoch.

Obr. 5 Vývoj pôžičiek podľa sektorov v Latinskej Amerike a Karibiku

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Na základe uvedeného grafu je zjavné, že SB v analyzovanom období smerovala svoju pomoc do všetkých sektorov a vo zvýšenej miere sa zameriavala na sektory Legislatíva a verejná administratíva, Zdravie a sociálne služby, Doprava a v posledných dvoch rokoch ešte výraznejšie zvýšila finančné prostriedky do týchto sektorov.

O nepriaznivej situácii v **sektore Zdravie a sociálne služby** nasvedčuje aj skutočnosť, že viac ako 100 miliónov ľudí tohto regiónu nemá zabezpečený prístup k najzákladnejším zdravotníckym službám. SB pomocou svojej finančnej podpory

zabezpečuje nákladovo nenáročne preventívne zdravotnícke služby a väčšími finančnými čiastkami sa podieľa na budovaní liečebných komplexov. K ďalším aktivitám v tejto sfére patrí pomoc vládam jednotlivých krajín pri budovaní novej pozície v tomto sektore, t.j. vytvárať priaznivé prostredie pre nevládnú zainteresovanosť a zvýšenie súťaživosti medzi poskytovateľmi takýchto služieb. SB neustále rozširuje svoje pôžičky a poradenskú činnosť na podporu sociálnych programov a zvýšenie pracovných príležitostí pre zraniteľné skupiny v regióne, predovšetkým v Mexiku, Strednej Amerike a Karibiku. V priebehu sledovaných rokov (viď obr. 5) pôžičky do tohto sektora mali dosť kolísavý priebeh. Najväčšiu pomoc poskytla SB v rokoch 2003, 2004, 2009 a 2010, kde jej pôžičky presiahli hodnotu 1 000 mil. USD. V ostatných sledovaných rokoch sa pôžičky pohybovali v rozmedzí od 400 mil. USD do 900 mil. USD. Najväčšiu pomoc poskytla v roku 2009, kde hodnota pôžičky predstavovala 3 190,5 mil. USD. Jej projekty smerujú hlavne k zlepšeniu zdravia, výživy a rastu populácie, čiže sa snaží znížiť podiel ľudí, ktorý trpia hladom, zastaviť šírenie a výskyt HIV/AIDS, malárie a ďalších závažných ochorení, či znížiť úmrtnosť v tomto regióne.

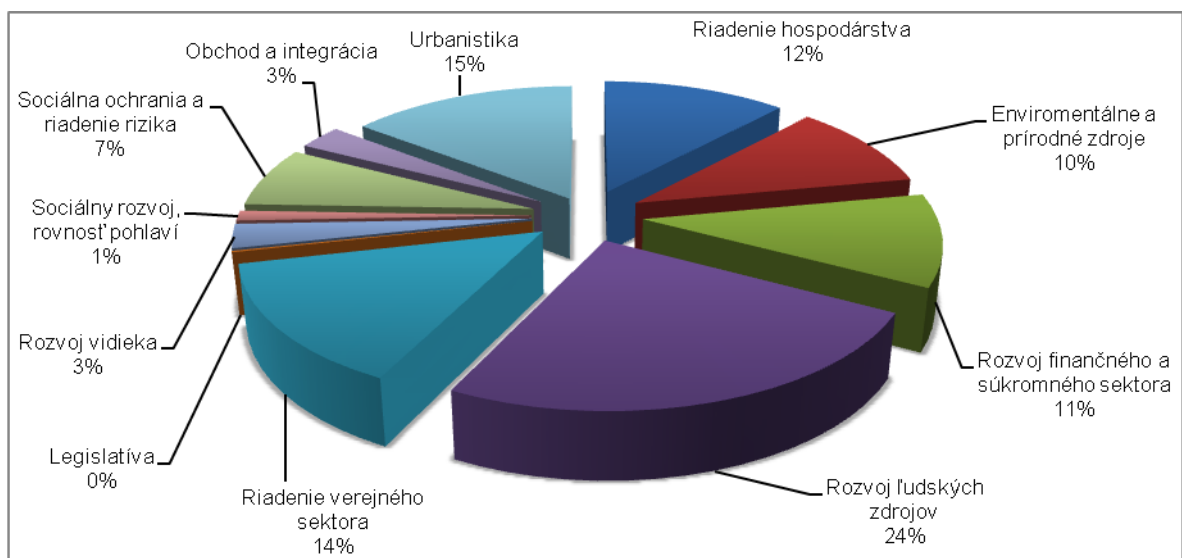
V rámci **sektora Legislatíva a verejná administratíva** mali pôžičky kolísavý priebeh (viď obr. 5). Síce v roku 2001 bola ich hodnota 1 726,7 mil. USD, ale od nasledujúceho roku mali postupne len klesavú tendenciu a najnižšiu pomoc poskytla SB v roku 2008, a to v hodnote 851,4 mil. USD a v nasledujúcom roku hodnota pomoci vzrástla o 2 286 mil. USD, čiže na 3 137, 4 mil. USD a v roku 2010 opäť poklesla na hodnotu 2 747,9 mil. USD. Poskytovanie kvalitných verejných služieb je rozhodujúce pre hospodársky rast, znižovanie chudoby a sociálnu ochranu. SB sa snaží odstrániť nedostatky v rámci verejných služieb reformami, ktoré sa týkajú hlavne oblastí ako je zákon o štátnej službe, kariérny postup a vzdelávanie, individuálne a kolektívne riadenie výkonnosti, štruktúry vlády, rozdelenie funkcií na oddelenia a ministerstvá, riadenia pracovníkov. SB bojuje v tomto regióne hlavne s veľkou korupciou, ktorá sa považuje za jednu z najvýznamnejších prekážok pre podporu udržateľného hospodárskeho rastu a znižovania chudoby. Od roku 1996 podporila viac ako 600 protikorupčných programov zamerané na zvýšenie politickej zodpovednosti, posilňovanie občianskej spoločnosti, vytvorenie konkurenčného súkromného sektora, či zlepšenie riadenia verejného sektora.

Sektor Vzdelávanie je dôležité spomenúť, pretože štatistické ukazovatele hovoria o jednoznačne najnižšej úrovni vzdelania zo všetkých rozvojových oblastí rozvojového sveta, preto SB pomáha zabezpečiť a postupne zvyšovať úroveň aspoň základného

vzdelania. Z toho hľadiska je vzdelanie hlavnou hnacou silou hospodárskeho rastu a je základom pre vytvorenie konkurencieschopnej pracovnej sily, a tiež jeden z najúčinnejších nástrojov na riešenie nerovností. Krajiny v tejto oblasti narážajú hlavne na problém prechodu medzi školou a praxou, prispôsobeniu sa tempu technologických zmien, zlého riadenia v školstve, či nízkej úrovne terciárneho vzdelávania. Poskytovanie pôžičiek v tomto sektore malo v priebehu sledovaného obdobia (viď obr. 5) prevažne rastúci priebeh, v niektorých rokoch síce hodnota pôžičiek poklesla, ale nie výraznou mierou. V roku 2010 dosiahli najvyššiu hodnotu, keď predstavovali hodnotu 1 351,0 mil. USD, čiže oproti roku 2001 vzrástli o 821,9 mil. USD. Najnižšiu pomoc poskytla SB v roku 2004 vo výške 218,3 mil. USD a v roku 2007 v hodnote 369,1 mil. USD.

Na základe tab. 6 uvedenej v prílohe, nasledujúci graf znázorňuje sektorové členenie pôžičiek za rok 2010 a ich % podiel na celkových poskytnutých zdrojoch.

Obr. 6 Sektorové členenie pôžičiek Latinskej Ameriky a Karibiku v roku 2010

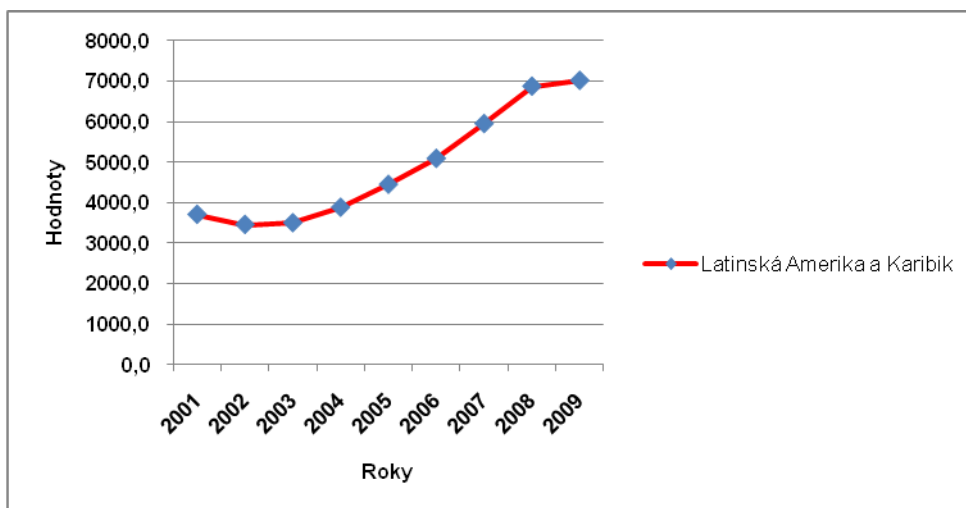

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Na základe grafu vidíme, že SB najviac finančných prostriedkov v roku 2010 nasmerovala do Rozvoja ľudských zdrojov (24%), a v menšej miere do Urbanistiky (15%), Riadenia verejného sektora (12%) a Rozvoja finančného a súkromného sektora (11%). Do **Rozvoja ľudských zdrojov** v roku 2010 poskytla úver vo výške 3 414,1 mil. USD a v priebehu sledovaného obdobia mala pomoc od SB kolísavý priebeh. Sektor **Urbanistika** sa obohatila o 2 025,9 mil. USD, **Riadenie verejného sektora** o 1 963,7 mil. USD a **Rozvoj finančného a súkromného sektora** o 1 496,1 mil. USD. V priebehu

sledovaného obdobia v rovnovážnej miere najviac financovala predovšetkým riadenie verejného sektora.

Obr. 7 Vývoj HDP na obyvateľa Latinskej Ameriky a Karibiku

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

HDP na obyvateľa malo v priebehu sledovaných rokov za pomoci SB prevažne rastúcu tendenciu. V roku 2001 hodnota HDP predstavovala 3 698,9 USD na obyvateľa a v nasledujúcom roku mierna poklesla o 248,9 USD na obyvateľa. Od roku 2003 HDP na obyvateľa už len rástlo. V roku 2009 oproti roku 2001 vzrástlo HDP/obyv. o 3308,1 USD na obyvateľa, čiže na 7007 USD/obyv. Tento región v rámci všetkých regiónov SB dosahoval najvyššie hodnoty HDP/obyv.

4.2.3 Európa a Stredná Ázia

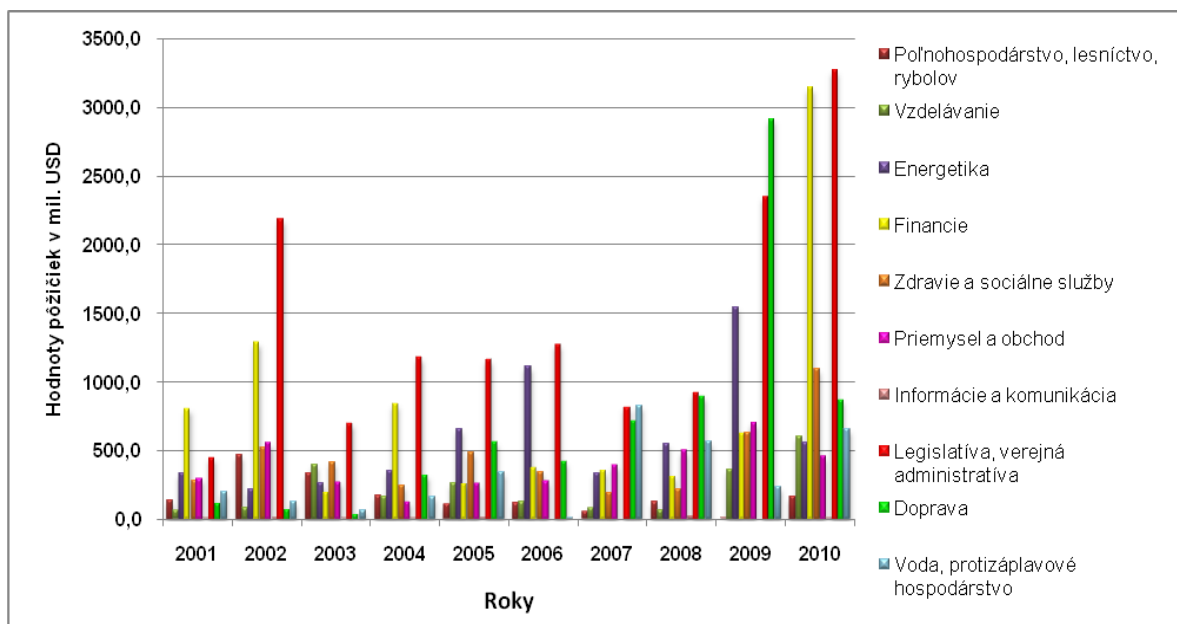
SB v priebehu sledovaných rokov rozšírila svoje partnerstvo s Európskou úniou cez kofinancovanie medzinárodných reformných balíčkov, poskytovanie poradenských služieb pre členské štáty a pre potenciálne kandidátske krajiny o otázkach EÚ, rozširovanie prác na regionálnych energetických otázkach. SB začala spolupracovať s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj a Európskou investičnou bankou a vytvorili akčný plán na podporu bankových systémov a ekonomík strednej a východnej Európy v reakcii na globálnu hospodársku krízu.

K rastúcim prioritám pomoci SB v tomto regióne patrí vytvorenie podmienok pre diverzifikáciu a väčšej konkurencieschopnosti hospodárstva, zvyšovanie zamestnanosti,

prístup ku kvalitným verejným službám v zdravotníctve a školstve, bezpečnosti potravín, zdravia, či prístup k energii. Tento región má dlhotrvajúce ekonomické a sociálne problémy z rýchleho starnutia populácie, nedostatku kvalifikovanej pracovnej sily a obmedzenej infraštruktúry, ktoré sa snaží SB svojou pomocou vyriešiť.

Na základe tab. 7, ktorá je uvedená v prílohe, nasledujúci graf znázorňuje vývoj pôžičiek, ktoré SB poskytla v sledovaných obdobiach.

Obr. 8 Vývoj pôžičiek podľa sektorov v Európe a Strednej Ázii

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Z uvedeného grafu je zrejmé, že SB v sledovanom období poskytla najviac svojej pomoci prostredníctvom pôžičiek sektoru Legislatíva a verejná administratíva. Do sektora Financie mali v priebehu sledovaného obdobia pôžičky kolísavý priebeh, a v najväčšej miere vzrástli v roku 2010. V roku 2009 sa výrazne zvýšila pomoc do sektora Doprava a v sektore Energetiky vidíme zvýšenú pomoc oproti ostatným sektorom.

V rámci **sektoru Energetika** SB pomáha najmä krajinám strednej Ázie využiť ich bohaté zdroje vody a pestré zdroje energie ekologicky a sociálne udržateľným spôsobom pri rešpektovaní národných priorít a pri zachovaní regionálnej stability. Financovanie tohto sektora (vid' obr. 8) malo kolísavý priebeh. SB poskytla najväčšiu pomoc v rokoch 2005, 2006 a 2009. Najväčšia pôžička sa zaznamenala v roku 2009 a to v hodnote 1 547,1 mil. USD a následne v roku 2010 SB znížila finančné prostriedky o 991,4 mil. USD.

V **sektore Legislatíva a Verejná administratíva** sa presadili významné reformy v oblasti súdnictva, daňovej reformy a zlepšenie efektivity verejných výdavkov. V rámci tohto sektora pomoc od SB bola dostatočná v každom roku, no jej vývoj nemal plynulý priebeh (viď obr. 8). Najmenej finančných prostriedkov poskytla v roku 2001 a 2003, kde hodnota v roku 2001 predstavovala 446,4 mil. USD a v roku 2003 698,9 mil. USD. V roku 2010 bola pomoc najvyššia a to v hodnote 3 266,8 mil. USD, čo oproti roku 2001 predstavuje nárast o 2 820,4 mil. USD.

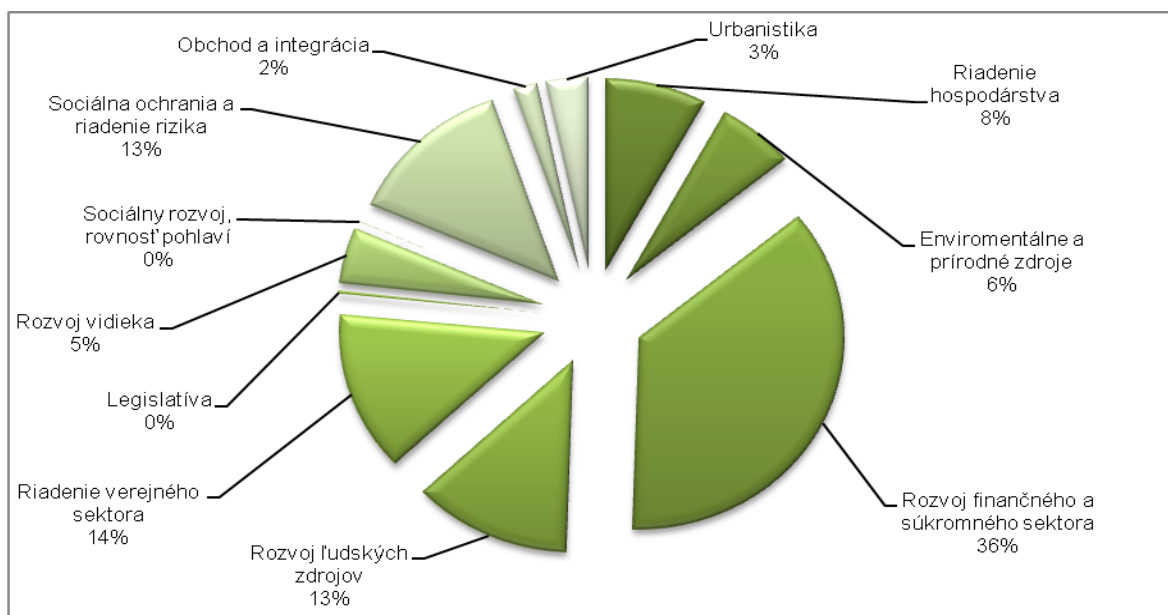
Sektor Doprava prispieva k zlepšeniu infraštruktúry prostredníctvom investičných pôžičiek zamerané na cesty a skvalitnenie dopravných služieb prostredníctvom reforiem verejného sektora. Napomáha k tomu, aby regionálne a národné dopravné siete boli rozvíjané koordinovane, udržateľne a efektívne a pomáha krajinám v ich úsilí splniť požiadavky na prepravu v rámci EÚ. Tento sektor bol financovaný SB vo zvýšenej miere od roku 2005 (viď obr. 8), pričom najviac finančných prostriedkov poskytla banka v roku 2009 vo výške 2 912,2 mil. USD a najmenej v roku 2003 vo výške 30,6 mil. USD.

Sektor Financie prispieva k finančnej stabilite a zlepšeniu prístupu k financovaniu prostredníctvom úverov pre úverové linky na podporu malého a stredného podnikania. SB pomáhala tomuto sektoru v priebehu sledovaného obdobia vo zvýšenej miere a pomoc mala kolísavý priebeh. V roku 2010 pôžička vzrástla až na hodnotu 3 137,3 mil. USD, v dôsledku čoho tento sektor bol najviac sponzorovaný v tomto období po sektore Legislatíva a verejná administratíva (viď obr. 8). V ostatných rokoch oproti poslednému sledovanému roku sa pôžičky pohybovali okolo hodnoty 200 – 800 mil. USD, pričom len v roku 2002 presiahli hodnotu 1 000 mil. USD, a to vo výške 1 284,9 mil. USD.

Svetová banka sa snažila v posledných rokoch o zvýšenie zapojenia žien do pracovnej sily, obciam poskytuje balíky záchranej siete určené na zaplatenie dávok sociálnej pomoci pre najchudobnejšie osoby, pre poskytnutie základnej zdravotnej starostlivosti a liekov pre obyvateľov s nízkymi príjmami bezplatne, pomáhajú rodinám dotovať náklady na dopravu ich detí do škôl a pod. Spolupracovala s Európskou komisiou o vylúčení rómskej otázky, ktoré ovplyvňuje množstvo krajín a o poskytovaní podpory prostredníctvom fondov na vzdelávanie Rómov.

Na základe tab. 8 uvedenej v prílohe, nasledujúci graf zobrazuje sektorové členenie pôžičiek za rok 2010 a ich % podiel na celkových poskytnutých zdrojoch od SB.

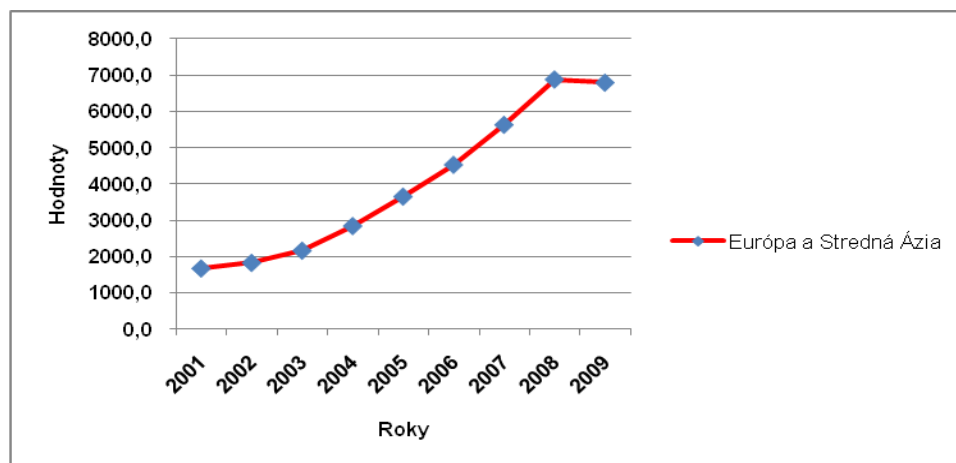
Obr. 9 Sektorové členenie pôžičiek Európy a Strednej Ázie v roku 2010

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Z grafu je viditeľné, že najviac podpory zo strany SB smerovalo v roku 2010 práve do Rozvoja finančného a súkromného sektora (36%), a v menšej miere do Riadenia verejného sektora (14%) a Rozvoja ľudských zdrojov (13%). Do **Rozvoja finančného a súkromného sektora** poskytla SB úvery vo výške 3 936,7 mil. USD, a aj v priebehu sledovaného obdobia financovala tento sektor najviac zo všetkých ostatných. **Riadenie verejného sektora** obohatila o 1 461,5 mil. USD a **Rozvoj ľudských zdrojov** o 1 350 mil. USD. V analyzovanom období mali pôžičky v týchto dvoch sektoroch kolísavý priebeh.

Obr. 10 Vývoj HDP na obyvateľa Európy a Strednej Ázie

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

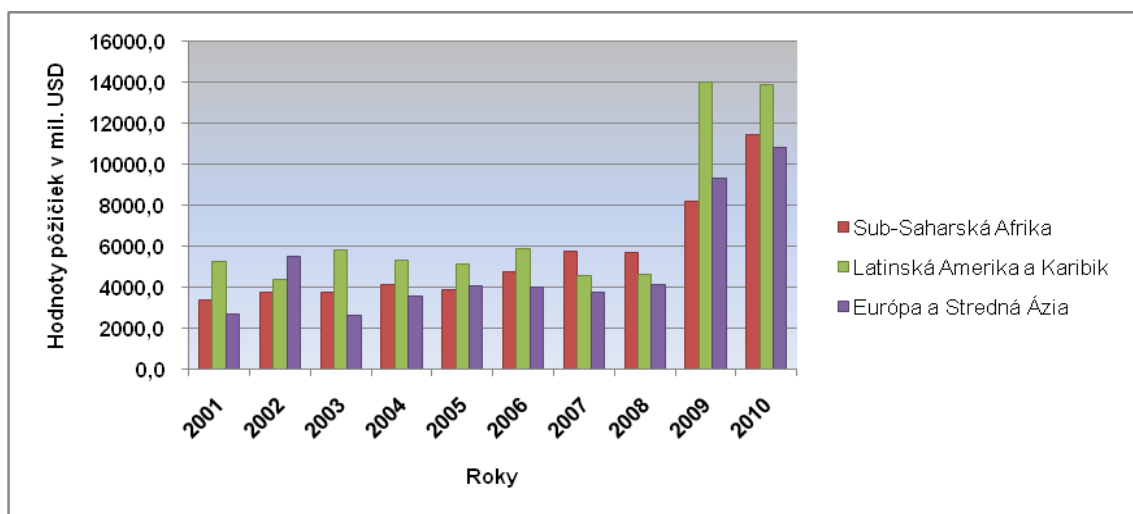
HDP na obyvateľa malo v priebehu sledovaných rokov aj v dôsledku pomoci od SB neustále rastúcu tendenciu. V roku 2008 oproti roku 2001 vzrástlo o 5 199,1 USD na obyv. No v dôsledku rozsiahlej globálnej finančnej a hospodárskej krízy, ktorá zasiahla tento región ťažšie ako nejakú inú oblasť na svete, HDP prestalo rásť, síce na jednej strane pokleslo v roku 2009 oproti roku 2008 len o 87,1 USD na obyv., čiže na hodnotu 6 792,8 USD na obyv., ale na druhej strane sa predpokladá, že takúto rastúcu tendenciu už nebude mať a dôsledky tejto krízy sa prejavujú vo vývoji HDP na obyv. aj v nasledujúcich rokoch.

4.2.4 Súhrnné zhodnotenie pomoci vybraných krajín

V priebehu sledovaného obdobia SB pomohla jednotlivým rozvojovým krajinám v rôznej miere a rôznymi formami.

Na základe tab. 9 uvedenej v prílohe, nasledujúci graf znázorňuje vývoj pôžičiek poskytnutých jednotlivým krajinám v priebehu 10 rokov.

Obr. 11 Vývoj pôžičiek jednotlivým krajinám

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Na základe uvedeného grafu je zrejmé, že najviac finančných prostriedkov SB nasmerovala do regiónu Latinská Amerika a Karibik a najmenej do regiónu Sub-Saharská Afrika. SB výrazne zvýšila svoju pomoc týmto regiónom v rokoch 2009 a 2010, kde finančné prostriedky v rámci krajín Latinskej Ameriky a Karibiku a krajín Európy a Strednej Ázie v roku 2008 oproti roku 2007 vzrástli dokonca dvojnásobne. Tieto zvýšené finančné pomoci boli dôsledkom globálnej finančnej a hospodárskej krízy. V rámci Európy

a Strednej Ázie to bol nárast o 5 191,7 mil. USD, a v roku 2010 oproti roku 2009 nárast o 1 453,4 mil. USD, čiže celkovo poskytla v roku 2010 pôžičky vo výške 10 816,2 mil., čo predstavovalo obrovský vzrast oproti roku 2001 o 8 123,1 mil. USD. V rámci krajín Latinskej Ameriky a Karibiku bol nárast v roku 2009 oproti roku 2008 o 9 371 mil. USD a v roku 2010 oproti roku 2009 bol mierny pokles o 124,1 mil. USD, teda v roku 2010 poskytla finančnú pomoc vo výške 13 906,9 mil. USD, čo predstavuje oproti roku 2001 nárast o 8 606,8 mil. USD. V rámci krajín Sub-Saharskej Afriky bol tiež výrazný nárast oproti predchádzajúcim rokom, v roku 2009 oproti roku 2008 to bol nárast o 2 516,4 mil. USD a v roku 2010 oproti roku 2009 nárast o 3 234 mil. USD, čiže celkovo poskytla pôžičky v roku 2010 vo výške 11 436,9 mil. USD, čo bolo oproti roku 2001 rast o 8 067,3 mil. USD.

V krajinách Latinskej Ameriky a Karibiku sa SB zameriavala predovšetkým na ľudské zdroje, čiže na oblasť vzdelávania aj tých najchudobnejších detí a poskytovanie kvalitnej zdravotnej starostlivosti aj pre ľudí každej príjmovej skupiny, či budovanie kvalitných zdravotníckych zariadení. Bojovala predovšetkým proti korupcii, ktorá bráni hospodárskemu rastu a uskutočnila veľa verejných reforiem, reforiem finančných trhov, či súkromného sektora.

V krajinách Európy a Strednej Ázie sa zameriavala predovšetkým na využívanie bohatých zdrojov vody a energie v týchto krajinách, na zvyšovanie konkurencieschopnosti zamestnanosti, riešenie sociálnych otázok, poskytovanie kvalitných verejných služieb a vo výraznej miere sa v posledných rokoch venovala odstráneniu a zmierneniu následkov globálne finančnej a hospodárskej krízy podporou bankových systémov a ekonomík krajín, ktorá zasiahla tento región najviac zo všetkých jej členských krajín.

V krajinách Sub-Saharskej Afriky sa venovala v posledných 10 rokoch posilňovaniu a zníženiu ich extrémnej chudoby, zlepšenie im životné podmienky a zvýšenie životnú úroveň, tým že zabezpečí prístup k základným službám – vzdelávanie, zdravie, voda, potraviny, kanalizácia, elektrina, doprava a možnosť žiť v bezpečí a mieri. Tiež pomáhala v reformách zameraných na otvorenie ich ekonomík voči zahraničným trhom a stimuláciu ekonomického rastu, napr. vládna realizácia reforiem malých a stredných podnikov, zvýšenie počtu pracovných miest, zvýšenie konkurencieschopnosti v oblasti poľnohospodárstva.

4.3 Analýza pomoci Svetovej banky Slovenskej republiky

Slovenská republika nadobudla samostatné členstvo v rámci SB po rozdelení ČSFR, a to s platnosťou od 1. januára 1993. Naša krajina od tohto roku prijímala finančnú a technickú pomoc a v rámci Medzinárodného združenia pre rozvoj sa zaradila medzi donorské krajiny, ktoré sa podieľajú na finančnej pomoci rozvojovým krajinám.

Poskytovanie pôžičiek

Rok 1993: SB schválila úvery pre potreby hospodárskeho oživenia našej krajiny. Bol to úver pre Slovenské telekomunikácie na rozvoj telekomunikačnej siete v sume 55 mil. USD a úver pre podporu platobnej bilancie v hodnote 80 mil. USD.

Roky 2001-2004: Bola navrhnutá Stratégia pomoci Slovenskej republiky (Country Assistance Strategy). Prvý balík operácií SB na Slovensku bol zameraný na zlepšenie stability a efektívnosti bankového sektora a reštrukturalizáciu podnikového sektora prostredníctvom pôžičky EFSAL (Enterprise and Financial Sector Adjustment) vo výške 200 mil. USD. Svetová banka v tom čase financovala aj projekt reformy riadenia administratívy sociálnych dávok (Social Benefits Administration Reform Project) podporujúci vytvorenie multipilierového penzijného systému a zlepšenie nastavenia sociálnych dávok. SB poskytla pomoc pri zlepšovaní riadenia verejných financií a zavedení systému trojročného rozpočtového plánovania, ako aj zlepšení systému zdravotníckej starostlivosti a vybudovanie kapacít na tvorbu stratégií na ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny a ministerstve školstva.

Roky 2005-2007: V roku 2005 sa vzťah SB a Slovenska posunul do novej fázy – pomoc bola nahradená partnerstvom. Bola schválená nová Stratégia partnerstva (Country Partnership Strategy), ktorá vytvorila rámec pre ďalšiu spoluprácu na roky 2005-2007. SB schválila nízky úver v sume 17 mil. USD z dôvodu čoraz lepšieho prístupu našej krajiny k úverovým zdrojom. Zameriava sa hlavne na zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky a zmierňovanie chudoby.

Granty

Ukázali sa ako najvhodnejší nástroj SB na budovanie expertnej kapacity na rezortných ministerstvách. Úspešné boli najmä granty pre Úrad splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity, grant na posilnenie kapacity právneho a súdneho systému, grant podporujúci reformu legislatívneho a regulačného prostredia v infraštruktúre.

Analytické a poradenské služby

Analytické štúdie sa stali východiskom a podnetom na zmeny v priebehu pôsobenia SB na Slovensku. Príkladom sú štúdie zaoberajúce sa chudobou, identifikáciou prekážok pre vstup priamych zahraničných investícií na Slovensko, analytické štúdie v oblasti poľnohospodárstva, akčné plány pre oblasť obnoviteľných zdrojov energie, stanovisko k Stratégii konkurencieschopnosti ekonomiky Slovenska, a tiež pravidelné celosvetové alebo regionálne komparatívne štúdie.

Zhrnutie

Svetová banka pôsobila na Slovensku od augusta 2001, takmer po siedmich rokoch zatvorila kanceláriu v júni 2008. Jej spolupráca so Slovenskom predstavovala sedem pôžičiek, šesť grantov na podporu budovania inštitúcií potrebných na fungovanie trhovej ekonomiky a nespočetné množstvo štúdií a konferencií.

Pôsobenie Svetovej banky umožnilo našej krajine dosiahnuť kvalitatívny obrat v medzinárodnom postavení: dosiahli sme členstvo v OECD, NATO a Európskej únii, zaznamenali sme zvýšený príliv zahraničných investícií a ekonomika Slovenska sa stala najrýchlejšie rastúcou ekonomikou Európskej únie. V januári 2009 bol tento úspech znásobený vstupom do eurozóny. To bol čas na ukončenie aktívneho pôsobenia SB na Slovensku a naša krajina sa zaradila medzi štáty, od ktorých sa očakáva poskytovanie, a nie prijímanie pomoci.

Záver

Bakalárskou prácou na tému „Svetová banka – úlohy a postavenie v svetovej ekonomike“ sme objasnili a vysvetlili základné a podstatné informácie o dôležitej činnosti a aktivitách tejto medzinárodnej organizácie. Jej poslanie prispieva k rozvoju štátov, ktoré majú hospodárske a finančné ťažkosti, čím zlepšuje ich životné podmienky a podporuje hospodársky rast.

V teoretickej časti sme priblížili význam a priebeh vzniku Svetovej banky, organizačnú štruktúru, podstatu a hlavné aktivity tejto významnej organizácie medzi ktoré patrí predovšetkým poskytovanie úverov, technická pomoc a vo významnej miere prispievajú k pomoci krajinám aj analytické a poradenské služby. Spomenuli sme, že Svetovú banku tvorí 5 inštitúcií, ktoré majú rozdielnu úlohu pri poskytovaní podpory rozvojovým krajinám.

Vo vlastnej práci sme poskytli informácie o tom, z čoho táto organizácia poskytuje finančné prostriedky, čo tvorí jej základný kapitál a aká je podstata rozhodovacieho mechanizmu. Zhodnotili sme pomoc jednotlivým rozvojovým krajinám za posledných 10 rokov, kde najviac pomohli, v akej výške, ako sa táto pomoc prejavila vo výške HDP na obyvateľa a porovnali sme v ktorej krajine najviac pomohla a prečo. V poslednej časti sme sa venovali Slovenskej republike a činnosťou Svetovej banky v našej krajine.

Cieľom tejto záverečnej práce bolo zhodnotiť fungovanie a dopad pomoci Svetovej banky vybraných krajín a Slovenskej republike za posledných 10 rokov. Tento cieľ sme dosiahli získaním a spracovaním údajov o výške jednotlivých úverov poskytnutých do sektorov jednotlivých vybraných rozvojových regiónov za analyzované obdobie. Tieto údaje sme získali z výročných správ Svetovej banky a obrovským zdrojom informácií bola pre nás oficiálna internetová stránka Svetovej banky, ktoré v posledných rokoch začala zverejňovať výšky pomoci svojim členským krajinám aj v tejto forme. Na základe spracovaných údajov sme mohli porovnať, do ktorých sektorov Svetová banka investovala najviac a prečo, ako táto pomoc pomohla danej krajine a ako sa to prejavilo v jej hospodárskom raste a vývoji HDP na obyvateľa. V rámci Slovenskej republike sme poskytli pohľad na úvery, projekty, analytické a poradenské služby, ktoré Svetová banka realizovala v našej krajine.

V záverečnej časti sme teda zhodnotili pomoc banky rozvojovým krajinám a dospeli sme k záveru, že svojimi prostriedkami najviac pomohla Latinskej Amerike a Karibiku, kde sa jej pomoc prejavila vo výraznej miere pôžičkami do rastu vzdelania, poskytovania základných zdravotníckych služieb a budovania zdravotných zariadení. Bojovala proti korupcii vo významných verejných reformách, uskutočňovali sa reformy finančných trhov, či súkromného sektora. V Európe a Strednej Ázii sa zameriava predovšetkým na rast zamestnanosti, konkurencieschopnosti, podporovanie malého a stredného podnikania, riešenie sociálnych otázok, poskytovanie kvalitných verejných služieb, odstraňovanie následkov globálnej a finančnej krízy. V rámci Strednej Ázie sa snažila využiť ich bohaté zdroje vody a energie rôznymi projektmi. V Sub-Saharskej Afrike sa samozrejme snažila znížiť, resp. odstrániť extrémnu chudobu ľudí v tomto regióne. Poskytovala pomoc na budovanie kvalitných dopravných ciest, na zabezpečenie pitnej vody a potravín pre každého, budovanie základných zdravotných zariadení, teda na zlepšenie sociálnych podmienok. Finančné prostriedky pomáhali aj v reformách, ktoré boli zamerané na otvorenie ekonomík, či stimuláciu hospodárskeho rastu. Činnosť Svetovej banky pomáhala v týchto regiónoch vo významnej miere a ešte viac sa táto pomoc prejavila v posledných dvoch rokoch, keď výrazne zvýšila výšku úverov do týchto krajín z dôvodu globálnej hospodárskej a finančnej krízy. Táto kríza zasiahla v najväčšej miere región Európy a Strednej Ázie, kde sa HDP na obyvateľa znížilo a tento pokles sa predpokladá aj v nasledujúcich rokoch. Slovenskej republike pomáhala úvermi, grantmi, analytickými a poradenskými službami do roku 2009 od jej osamostatnenia. Za jej pôsobenia sa Slovenská republika stala členom OECD, NATO, Európskej únie a vstúpila do eurózonu. Poskytovala úvery najmä do verejných reforiem, do oblasti zdravotníctva, na zlepšenie stability a efektívnosti bankového sektora, na zlepšenie systému sociálnych dávok a pod. Naša krajina od roku 2009 nepatrí medzi krajiny, ktoré potrebujú pomoc, ale zaradila sa medzi krajiny, ktoré poskytujú pomoc najchudobnejším krajinám na svete.

Svetová banka ako medzinárodná organizácia pomáha významnou mierou krajinám po celom svete a snaží sa o prekonanie priepastných rozdielov medzi vyspelými krajinami a rozvojovými krajinami. Jej činnosť je veľmi významná a podstatná a aj táto bakalárska práca je toho dôkazom. Zameriava sa predovšetkým na rozvojové krajiny a výrazne ovplyvňuje život ľudí v týchto krajinách, zlepšuje ich životné podmienky a životné štandardy. Pomáha aj v takých oblastiach, o ktoré nikto neprejavuje záujem, ako sú snahy o zníženie pôrodnej, detskej úmrtnosti, zrovnoprávnenie postavenie žien, znižovanie extrémnej chudoby, či zlepšovanie životných podmienok pre obyvateľstvo.

Zoznam použitej literatúry

1. *A guide to the world bank*. 2. vyd. Washington D.C., 2007. 247 s. ISBN 0-8213-6694-7.
2. BALÁŽ, Peter a kol. 2001. *Medzinárodné podnikanie*. Bratislava : Jamex, Sprint vfra, 2001. 591 s. ISBN 80-88848-68-7.
3. BEŇOVÁ, Elena a kol. 2007. *Financie a mena*. 2. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. 391 s. ISBN 978-80-8078-142-2.
4. DUFALA, Václav a kol. 2006. *Financie a mena (vybrané problémy)*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela : OZ Ekonomia, 2006. 175 s. ISBN 80-8083-275-7.
5. HOREHÁJ, Jozef. 2009. *Svetová ekonomika*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela, 2009. 258 s. ISBN 978-80-8083-872-0.
6. JANKOVSKÁ, Anežka a kol. 2003. *Medzinárodné financie*. 2 vyd. Bratislava : IURA EDITION, 2003. 529 s. ISBN 80-89047-56-4.
7. KOTLEBOVÁ, Jana. 2004. *Medzinárodné finančné centrá*. Bratislava : Iura Edition, 2004. 291 s. ISBN 80-89047-83-1.
8. KOTLEBOVÁ, Jana – CHOVANCOVÁ, Božena. 2010. *Medzinárodné finančné centrá – zmeny v globálnej finančnej architektúre*. Bratislava : Iura Edition, 2010. 484 s. ISBN 978-80-8978-299-3.
9. KRATOCHVÍL, Petr – DRULÁK, Petr. 2009. *Encyklopedie mezinárodních vztahů*. Praha : Portál, 2009. 367 s. ISBN 978-80-7367-469-4.
10. KUBIŠTA, Václav a kol. 2009. *Mezinárodní ekonomické vztahy*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 375 s. ISBN 978-80-7380-191-5.
11. LENAIN, Patrick. 1995. *Medzinárodný menový fond*. Bratislava : ELITA, 1995. 111 s. ISBN 80-85323-74-5.
12. LIĐÁK, Ján. 2000. *Medzinárodné vzťahy – medzinárodná politika*. Bratislava : SOFA, 2000. 179 s. ISBN 80-85752-70-0.
13. MANKIW N., Gregory. 1999. *Zásady ekonomie*. Praha : Grada Publishing, 1999. 763 s. ISBN 80-7169-891-1.
14. NEUMANN, Pavel – ŽAMBERSKÝ, Pavel – JIRÁNKOVÁ, Martina. 2010. *Mezinárodní ekonomie*. Praha : Grada Publishing, 2010. 159 s. ISBN 978-80-247-3276-3.
15. NOVOTNÝ, Adolf. 2004. *Slovník mezinárodných vztahov*. Bratislava : Magnet press Slovakia, 2004. 336 s. ISBN 80-89169-01-5.
16. PEARSON S., Frederic – ROCHESTER J., Martin. 1992. *Medzinárodné vzťahy*. Bratislava : IRIS, 1992. 271 s. ISBN 80-88778-42-5.
17. *Perspectives on development*. Washington, D.C. : Pressgroup Holdings Europe S.A., 2005. 87 s. ISBN 84-932115-7-5.

-
18. RUSNÁK, Urban – SZÉP, Atilla – BRZICA, Daneš. 2002. *Rozvojová pomoc a spolupráca*. Bratislava : Slovenský inštitút medzinárodných štúdií, 2002. 149 s. ISBN 80-89106-01-3.
 19. SIPKO, Juraj. 2000. *Medzinárodný platobný styk*. Bratislava : ELITA, 2000. 367 s. ISBN 80-8044-072-7.
 20. SVATOŠ, Miroslav a kol. 2009. *Zahraniční obchod : teorie a praxe*. Praha : Grada Publishing, 2009. 367 s. ISBN 978-80-247-2708-0.
 21. SZOVICS, Peter – Tóth, Marián. 2006. *Medzinárodné financie*. Nitra : SPU, 2006. 159 s. ISBN 80-8069-685-3.
 22. ŠÍBL, Drahoš. 1996. *Medzinárodné ekonomické vzťahy na prelome tisícročí*. Bratislava : EUROUNION, 1996. 221 s. ISBN 80-85568-58-6.
 23. ŠÍBL, Drahoš – ŠÁKOVÁ, Beáta. 2000. *Svetová ekonomika : internacionalizácia – integrácia – globalizácia – interdependencia*. Bratislava : Sprint vfra. 460 s. ISBN 80-88848-60-1.
 24. WAISOVÁ, Šárka. 2005. *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*. Praha : Portál, 2005. 206 s. ISBN 80-7178-390-0.
 25. ZIMKOVÁ, Emília. 2008. *Európsky systém centrálnych bánk – inštitúcie, ciele, nástroje*. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela : OZ Ekonomia, 2008. 102 s. ISBN 978-80-8083-599-6.
 26. ŽÍDEK, Libor. 2009. *Dějiny světového hospodářství*. 2 vyd. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 397 s. ISBN 978-80-7380-184-7.

Internetové zdroje:

1. Financie.gov.sk. 2005. *Skupina Svetovej banky*. [online]. Ministerstvo financií Slovenskej republiky, 2005. [cit. 2011-02-06]. Dostupné na:
< <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=4502> >.
2. Nbs.sk. 2010. *Svetová banka (SB)*. [online]. Národná banka Slovenska, 2010. [cit. 2011-02-06]. Dostupné na:
< <http://www.nbs.sk/sk/o-narodnej-banke/medzinarodne-vztahy/svetova-banka> >.
3. Worldbank.org. 2011. *Boards of Governors*. [online]. Washigton, 2011. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na:
<<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20873632~menuPK:1696997~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>>.
4. Worldbank.org. 2011. *INTERNATIONAL DEVELOPMENT ASSOCIATION, What is IDA?* [online]. Washigton, 2011. [cit. 2011-02-06]. Dostupné na:

<<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/IDA/0,,contentMDK:21206704~menuPK:83991~pagePK:51236175~piPK:437394~theSitePK:73154,00.html>>.

5. Worldbank.org. 2011. *Organization*. [online]. Washigton, 2011 [cit. 2011-01-26].

Dostupné na:

<<http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTABOUTUS/0,,contentMDK:20040580~menuPK:1696997~pagePK:51123644~piPK:329829~theSitePK:29708,00.html>>.

6. Worldbank.sk. 2009. *Svetová banka*. [online]. [cit. 2011-01-26]. Dostupné na:

< <http://www.worldbank.sk/?menu=Svetova-banka> >.

7. Worldbank.sk. 2009. *World Bank*. [online]. [cit. 2011-01-25]. Dostupné na:

< <http://www.worldbank.sk/> >.

Prílohy

Tab. 3 Pôžičky Svetovej banky podľa sektorov Sub-Saharskej Afrike (mil. USD)

Sektor/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	212,0	210,4	303,4	268,5	215,3	585,5	369,7	367,6	1 249,3	616,9
Vzdelávanie	209,5	472,6	423,6	362,9	369,0	339,3	706,6	373,0	719,7	352,9
Energetika	198,0	490,3	324,4	365,8	509,5	524,5	773,0	939,4	1 417,7	4 937,1
Financie	200,1	192,8	67,2	165,7	68,6	142,3	26,3	129,7	75,4	376,1
Zdravie a sociálne služby	889,9	616,6	775,9	723,1	590,3	614,0	687,3	467,5	1 004,3	1 182,0
Priemysel a obchod	170,6	266,7	92,7	95,4	253,8	348,4	144,2	196,2	289,9	234,3
Informácie a komunikácia	21,1	33,8	41,4	52,9	20,0	5,0	146,0	0,8	144,3	54,8
Legislatíva, verejná administratíva	880,8	906,9	721,8	1004,2	1 077,5	1 263,0	1 352,5	1 748,0	1 602,3	1 562,3
Doprava	229,8	491,1	690,5	716,6	507,2	602,7	870,8	986,5	1 146,5	1 673,2
Voda, protizáplavové hospodárstvo	357,8	112,2	296,3	360,8	276,2	361,9	720,5	477,9	553,6	447,3

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Tab. 4 Pôžičky Svetovej banky podľa účelu Sub-Saharskej Afrike (mil. USD)

Účel/Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Riadenie hospodárstva	138,5	138,7	37,8	68,0	46,5	31,4	94,6	139,4	183,5	284,6
Enviromentálne a prírodné zdroje	110,0	159,9	159,9	195,2	217,2	250,6	212,0	338,0	246,1	519,6
Rozvoj finančného a súkromného sektora	625,8	780,7	383,6	810,9	768,2	979,1	962,7	982,1	1 556,4	5 022,3
Rozvoj ľudských zdrojov	399,4	739,0	811,4	618,2	620,2	673,3	1 104,5	572,2	1 259,1	870,1
Riadenie verejného sektora	429,6	851,9	432,4	818,4	708,0	964,7	859,2	1 612,1	1 131,0	718,1
Legislatíva	34,0	22,5	34,5	28,3	30,9	179,7	13,1	22,7	11,7	18,0
Rozvoj vidieka	296,3	329,2	384,1	360,7	537,2	528,6	780,0	526,4	2 047,5	1 556,7
Sociálny rozvoj, rovnosť pohlaví	491,8	347,4	420,0	374,3	221,8	198,5	314,3	275,2	236,6	82,5
Sociálna ochrana a riadenie rizika	376,4	98,3	543,7	209,2	294,3	262,7	272,3	169,0	348,9	754,4
Obchod a integrácia	261,5	46,4	37,2	371,5	232,0	413,1	449,7	407,3	423,0	655,1
Urbanistika	206,1	279,6	425,5	261,1	211,4	304,9	734,5	642,2	759,1	955,4

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Tab. 5 Pôžičky Svetovej banky podľa sektorov Latinskej Ameriky a Karibiku (mil. USD)

Sektor/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010

Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	72,3	85	58,4	379,6	233,4	291,0	83,4	333,5	1 329,2	190,3
Vzdelávanie	529,1	560,4	785,5	218,3	680,0	712,7	369,1	525,3	710,6	1 351,0
Energetika	107,6	445,6	96,2	50,5	212,6	172,8	19,5	266,8	502,3	1 339,5
Financie	946,7	593,5	973	405,1	530,0	907,3	286,4	249,5	1 921,0	868,2
Zdravie a sociálne služby	904,7	660,5	1 574,10	1 558,90	443,4	821,8	649,1	436,7	3 190,5	2 925,8
Priemysel a obchod	38,3	51,4	183,4	428	199,9	569,2	236,3	462,0	696,2	323,8
Informácie a komunikácia	97,8	16,5	52,4	14	44,7	20,8	0,0	0,0	173,9	1,4
Legislatíva, verejná administratíva	1726,7	1440,0	1564,9	1521,3	1776,0	1278,8	1187,8	851,4	3 137,4	2 747,9
Doprava	650,3	463,1	146,4	675,7	556,4	785,4	1 223,9	1 083,4	204,3	3 362,1
Voda, protizáplavové hospodárstvo	226,6	49,8	386,2	68,4	489,5	350,7	497,8	451,3	2 165,7	796,8

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Tab. 6 Pôžičky Svetovej banky podľa účelu Latinskej Ameriky a Karibiku (mil. USD)

Účel/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Riadenie hospodárstva	570,1	391,0	567,2	111,2	310,4	42,5	54,3	131,8	483,0	1656,5
Enviromentálne a prírodné zdroje	68,8	187,4	240,3	159,1	841,2	454,0	353,0	664,8	3437,6	1404,2
Rozvoj finančného a súkromného sektora	985,4	965,4	819,8	912,4	729,6	1518,7	498,9	622,7	1569,7	1496,1
Rozvoj ľudských zdrojov	471,2	560,4	1171,7	1046,7	469,8	502,6	1022,5	445,5	1643,8	3414,1
Riadenie verejného sektora	1099,7	1182,8	798,6	672,0	506,2	1054,2	519,9	943,4	2180,7	1963,7
Legislatíva	202,2	15,5	138,8	270,9	147,9	108,8	97,5	50,1	1,0	22,9
Rozvoj vidieka	580,8	168,3	415,9	249,6	331,7	236,5	415,4	307,5	531,6	387,7
Sociálny rozvoj, rovnosť pohlaví	371,7	248,9	123,1	268,9	187,9	282,6	175,4	109,2	65,7	162,9
Sociálna ochrana a riadenie rizika	530,0	310,4	1050,3	926,9	950,4	606,2	419,0	307,0	2853,4	977,8
Obchod a integrácia	218,3	83,9	59,6	364,6	233,4	720,3	300,5	224,8	254,1	395,1
Urbanistika	202,0	251,9	435,2	337,6	457,1	384,1	696,9	853,1	1010,3	2025,9

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Tab. 7 Pôžičky Svetovej banky podľa sektorov Európe a Strednej Ázii (mil. USD)

Sektor/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybolov	139,0	470,4	335,4	168,6	107,0	117,9	53,4	126,3	9,0	166,7
Vzdelávanie	62,5	83,2	395,0	164,0	263,8	126,7	81,9	67,4	357,1	606,2
Energetika	336,6	218,0	262,9	352,2	657,9	1108,3	337,6	546,7	1547,1	555,7
Financie	802,3	1284,9	195,8	836,9	259,1	374,5	353,5	311,5	621,0	3137,3

Zdravie a sociálne služby	281,9	524,7	415,3	244,3	484,9	339,9	192,9	215,9	630,9	1092,4
Priemysel a obchod	296,5	552,1	269,0	126,3	253,5	274,8	395,5	499,0	699,5	455,8
Informácie a komunikácia	8,7	9,6	1,0	7,0	10,9	0,0	0,0	23,6	0,0	8,6
Legislatíva, verejná administratíva	446,4	2181,9	698,9	1176,8	1160,6	1271,7	812,6	919,0	2346,9	3266,8
Doprava	118,3	67,1	30,6	321,2	557,9	416,7	712,3	893,7	2912,2	870,2
Voda, protizáplavové hospodárstvo	200,7	131,7	66,3	162,0	337,9	14,2	822,4	568,0	239,1	656,5

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Tab. 8 Pôžičky Svetovej banky podľa účelu Európe a Strednej Ázii (mil. USD)

Účel/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Riadenie hospodárstva	127,4	636,1	19,5	242,0	17,4	4,6	5,7	2,6	692,5	860,7
Enviromentálne a prírodné zdroje	161,3	157,5	122,7	309,4	394,4	148,8	397,6	461,4	452,0	666,0
Rozvoj finančného a súkromného sektora	1074,0	2210,8	483,3	950,2	933,9	1461,1	823,6	1295,9	2396,9	3936,7
Rozvoj ľudských zdrojov	51,1	138,3	550,4	297,1	539,4	360,3	258,3	228,8	1286,1	1350,0
Riadenie verejného sektora	95,6	1313,7	317,7	895,1	272,3	589,1	328,8	515,0	850,9	1461,5
Legislatíva	77,4	106,6	289,8	132,3	66,8	401,6	230,4	170,6	1,4	27,2
Rozvoj vidieka	137,6	309,9	194,9	117,4	161,5	238,5	150,1	260,2	180,2	513,0
Sociálny rozvoj, rovnosť pohlaví	65,1	188,8	55,9	33,9	246,6	95,1	23,2	24,4	17,5	4,4
Sociálna ochrana a riadenie rizika	381,2	363,9	288,5	305,3	668,8	335,9	346,7	125,5	890,3	1429,6
Obchod a integrácia	138,4	32,5	130,6	182,6	424,4	226,6	539,5	497,9	2359,3	207,5
Urbanistika	383,9	65,4	216,7	93,6	368,0	183,0	658,2	588,8	235,8	359,6

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org

Tab. 9 Pôžičky jednotlivým krajinám (mil. USD)

Krajina/rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Sub-Saharská Afrika	3369,6	3793,5	3737,2	4115,9	3887,5	4786,6	5796,9	5686,5	8202,9	11436,9
Latinská Amerika a Karibik	5300,1	4365,8	5820,5	5319,8	5165,7	5910,5	4553,3	4660,0	14031,0	13906,9
Európa a Stredná Ázia	2693,1	5523,6	2670,0	3559,1	4093,5	4044,6	3762,2	4171,1	9362,8	10816,2

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z www.worldbank.org
